יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

ניער פאלקסבלאט

№ 67	Łódź, Poniedziałek, 19 marca 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, ג׳ ניסן תרצ״ד	№ 67

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

היינט — נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי

היינטיגע פייערליכקייטן

10 פריה — פייערליכע גאטעסדינסטען אין די קירכעס און שוהלען.

11,30 — מיליטער און פאליציי-דעפילאדע.

1 מיטאג — פייערליכע פארשטעלונג אין טעאטער „פאפולארני".

4,30 — טעאטער-פארשטעלונג פאר דער פאליציי.

8,30 — פייערליכע אקאדעמיע פאר'ן רעזיא, אין דערזעלבער צייט — א טעאטער-פארשטעלונג אין טעאטער פאפולארני".

היינט וועט אויך פארקומען א קאנקורס מיט פרעמיעס פאר די בעסטע ארבייטען פון שול-קינדער וועגן מארשאל פילסודסקי.

דער קאמיטעט ווענדעט זיך מיט אנ'אפעל צו די בירגער, צו דעקארירן היזער, געוועל-בער און באלקאנען, כדי אזוי ארום אפצוגעבן כבוד דעם מארשאל פילסודסקי.

* * *

היינט אין נאמענסטאג פון מארשאל פילסוד-סקי וועט פארקומען א תפלה אין דער אלטשטע-טישער שוהל.

אין אלע יודישע חדרים און שוהלען וועלען פארקומען ספעציעלע פייערליכקייטן. די קינדער זענען בעפרייט פון די לימודים, א חוץ דעם וועלען פארקומען פייערליכקייטן אין פאלגענדע אינסטיטוציעס: אין לאקאל פון דער „אגודת", נא-רוטאוויטשא 11, 6 אווענד, מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: הרב סילמאן, יעקב בערלינער און מארקאוויטש.

אין לאקאל פון „נותן-לחם", שרודמיעסקא 20, 7 אווענד, ס'וועט רעדען פרנס כהרי, אין לא-קאל פון צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פא-מארסקא 15, 7 אווענד, ס'וועט רעדען ה׳ האמ-בורגער.

אין לאקאל פון בעקער-פעראיין, פילסודס-קיעגא 57, 7 אווענד, ס'וועט רעדען מאג. באל-שרישסבקי.

אין לאקאל פון פעראיין פון די יודישע קעמפער פאר פוילענס אומאפהענגיגקייט, 7 אווענד, ס'וועט רעדען ה׳ גינזבערג.

און בויער פון פוילען — יוזעף פילסודסקי, דורך ביינואוינען די תפלה 9 פריה אין דער אלטשטע-טישער שוהל, ווי אויך אין דער אלגעמיינער דעפילאדע.

די נעכטיגע פייערונגען

(2) האבן זיך שוין אנגעהויבן 10 א

די פערזאמלונג פון יודישן קריגס-אינוואלי-דען-פעראיין אין לאדז, רופט אויף אלע מיטגלי-דער אנטיילצונעמען היינט מאנטאג, אין דער פיי-ערונג פון נאמענסטאג פון דעם גרויסן בעפרייער

זייגער אינדערפריה מיט אנ'אקאדעמיע אין סקאלא-טעאטער, וואס איז געעפנט און געשלאסן גע-ווארן דורכ'ן קאמיסאר ה׳ וואיעוואדזקי.

12 בייטאג איז ביי א געהויבענער פייער-

ליכער שטימונג אנטדעקט געווארן דער אנדענק-טאוועל אויפ'ן פראנט פונ'ם פאבריק-באהן-וואקזאל, וואס די באהן-בעאמטע האבן איינגעמוינערט. די ענטהילונג פונ'ם פילסודסקי-אנדענק-טאוועל האט אדורכגעפיהרט דער דעלעגאט פון באהן-מיניסטעריום, ה׳ זשענקעוויטש, און עס האבן געהאלטן רעדעס: פרעזעס סט. נאוואקאווסקי און פלק. סט. וואלאווסקי.

די דאזיגע פייערליכקייט איז טראנסמיטירט געווארן דורך דער לאדזער ראדיא-סטאציע.

חוץ מזה זענען פארגעקומען אין דער שטאט פיל לאקאלע אקאדעמיעס, און 7 אין אווענד זענען די נעכטיגע פייערונגען פעדענדיגט גע-ווארן מיט א צאפשטיק איבער די גאסען פון דער שטאט, אין וועלכען עס האבן זיך בעטיי-ליגט: מיליטער, פאליציי, פייערלעשער, סטשעל-צעס און ס. וו.

אין אויסלאנד

רוים, 18 (ספ. טעל.)

די פייערליכקייטען אין רוים אין שייכות מיט דעם מארשאל פילסודסקיס נאמענסטאג האבן גע-טראגען א זעהר אימפאזאנטען כאראקטער.

לייפציג, 18 (ספ. טעל.)

דא איז פארגעקומען א פייערליכע גאטעס-דינסט מיט אנטייל פון דער פוילישער קאלאניע. רעפרעזענטאנטען פון דער פוילישער און דער יודישער קאלאניע האבן אפגעגעבן גראטולאציעס אויף די הענד פונ'ם קאנסול בדשעזשינסקי.

מארשאל פילסודסקי אין ווילנע

ווילנע, 18 (טעלעפאניש).

היינט איז אווענד אין דער מארשאל פילסודסקי געקומען קיין ווילנע, וואו ער איז בעגעגנט געווא-רען אויפ'ן וואקזאל דורכ'ן ווילנער וואיעוואדע ה׳ יאשטשאלט א. א. הויכע רעגירונגס-בעאמטע.

דער גרויסער המון אין די גאסען האבן דעם מארשאל געמאכט אנ'ענטוזיאסטישען קבלת-פנים.

מוסאליני'ס רעדע

וועגן דער אויסערן-פאליטיק און דער פעלקער-ליגע

רוים, 18 (ספ. טעל.)

היינט, אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער פאשיסטישער פארטיי אין דער רוימישער אפערע, וואס ווערט צונויפגערופען יעדע 5 יאהר, האט מוסאליני געהאלטען א גרויסע פאליטישע רעדע, אין וועלכער ער האט דעקלארירט זיין פראגראם אויף דער נאהענטסטער צוקונפט.

ער האט א גרויסען טייל פון זיין רעדע געווידמעט די בעציהונגען מיט די שכנישע מלוכות — ובפרט מיט עסטרייך און אונגארן — און פעסטגעשטעלט, אז איטאליענס בעציהונגען מיט די אלע לענדער האבן זיך בעדייטענד פערבע-סערט.

רעדענדיג וועגן אלגעמיין-פאליטישע וועלט-פראבלעמען, האט מוסאליני אונטערגעשטראכען, אז די דאזיגע פראבלעמען זענען קודם כל נוגע די פעלקער-ליגע.

דער פרינציפ, אז די ליגע מוז רעפארמירט ווערען, איז אומעטום אנערקענט געווארן. רע-פארמירען זי דארף מען ערשט — לויט זיין מיינונג — נאכ'ן שליסען די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, ווייל אויב די דאזיגע קאנפערענץ וועט נישט געבען

קיין רעזולטאטען, וועט ממילא דאן נישט זיין נויטיג צו רעפארמירען זי — עס וועט דאן גענוג זיין צו פערנאטירען איהר טויט...

אז די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ וועט נישט דערגרייכען קיין גרויסע צילען — אין דעם איז מוסאליני איבערצייגט, ווארום די בעוואפענטע מלוכות וועלען זיך נישט ענטוואפענען, און די נישט בעוואפענטע מלוכות וועלען זיך מעהר ווע-ניגער בעוואפענען...

מיינען, אז עס וועט געראטען אייביג צו דערהאלטען אומבעוואפענט אזא פאלק, ווי דייטש-ען איז א פשוט'ע אילוזיע, וועלכע די פאקטען גופא לייקענען אפ. סיידען אויף כוח שטערען די דייטשען צו בעוואפענען זיך. אזא שפיל קאן אבער דערפיהרען צו א מלחמה. וואס וועט קאס-טען דאס לעבען פון מיליאנען מענשען און קאן אוועקשטעלען אויף דער קארט דעם גורל פון אייראפא.

מיר האבען ארויסגערוקט א טעזע — האט מוסאליני געזאגט — לויט וועלכער, פאר דייטש-לאנד דארף אנערקענט ווערען דאס רעכט אויף צו בעוואפענען זיך אוימ'ן גרונט פון עפעקטיווען און

דעפענזיווע-מאטעריאל, און מיר וועלן אונטערשרייבן א קאנווענץ אויפ'ן יסוד פון איטאליענישען מעמא-ראנדום, בכדי צוריקצושטעלען צווישען די גרויסע און קליינע מלוכות די אטמאספער פון בעגענזיי-טיגער פערשטענדיגונג, אהן וועלכער אייראפא וועט ארויף אויפן וועג וואס פיהרט צו ירידה.

נאציאנאל-סאציאליסטישע מאניפעסטאציעס אין גאנץ דייטשלאנד

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

זונטאג זענען פארגעקומען אין גאנץ דייטשלאנד מאניפעסטאציעס און צוזאמענפאלונגען פון די נא-ציאנאל-סאציאליסטען.

אין בערלין זענען חוץ דעם פארגעקומען מא-ניפעסטאציעס פון „רייכס-טריי-בונד" און פאראדען פון שטורם-אפטיילונגען.

אין עסען האבען געהאלטען רעדעס דר. מיג, רעהם און געריגג.

אין נירנבערג האט היטלער בעזוכט די אר-בייטער אויף די שטחים, וואס זענען בעשטימט פאר די צוקונפטיגע צוזאמענפאהרען פון דער נא-ציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי.

די רעטונגס-אקציע פון „טשעליוסקין"

מאסקווע, 18 (ספ. טעל.)

צוליב דער מורא'דיגער זאווערוכע, וואס בושעוועט אין רייאן פון דעם פראם, שמיד'ס לא-גער, איז די ראדיא קאמוניקאציע מיט די בעליבענע פון „טשעליוסקין" איבערגעריסען גע-ווארען.

אנטיסעמיטישע ראסען-אויסשטעלונג אונטער'ן פראטעקטאראט פון פרעזידענט הינדענבורג

בערלין, 18 (יט"א טעלעגראפיש)

פרעזידענט הינדענבורג האט איבערגענומען דעם פראטעקטאראט איבער דער אנטיסעמיטישער ראסען-אויסשטעלונג, וועלכע וועט אפען זיין אין 21-אפריל ביז'ן 3-טען יולי. עהרען-פארזיצער פון דער ראסען-אויסשטעלונג איז געבעלס.

אויף דער אויסשטעלונג בעפינען זיך ספעציעלע אפטיילונגען וועגען יודען, ווי אזוי יודען האבען אונטערגעדריקט דאס דייטשע פאלק א. ד. גל.

בעפרייט דעם קארעספאנדענט פון „פראגער טאגעבלאט"

בערלין, 18 (יט"א טעלעגראפיש)

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „פראגער טאגעבלאט", וועלכער איז מיט עטליכע טעג צוריק ארעסטירט געווארען, איז נאך אן אינטערווענץ — בעפרייט געווארען.

ביז'ן 15-טען מאי וועט דער פראנצויזישער פארלאמענט נישט זיין טעטיג

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

מיט 376 שטימען געגען 198 איז געגען די שטארקע פראטעסטען פון די לינקע אין דער פראנצויזישער פארלאמענט אפגעלייגט געווארען ביז'ן 15-טען מאי.

יאפאן ציהט צוריק 2 דיוויזיעס פון מאנדזשוריען

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.)

לויט ווי עס איז מודיע די רייטער-אגענטור פון טאקיא, האט דער קייסער, אויפ'ן פארשלאג פון דער רעגירונג, בעפוילען צוריקצוציהען 2 דיוויזיעס פון מאנדזשוריע.

די דאזיגע פעראָרדענונג זאל זיין א בעווייז, אז די אנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און יאפאן זענען אפגעשפאנט געווארען.

אלע פארטייען זאלען אפגעשאפען ווערען אין עסטרייך

ווין, 18 (ספ. טעל.)

וועגען דעם פערלויף פון דער סעסיע פון די היימוועהר-פיהרער, וואס איז דא פארגעקומען, זענען געגעבען אדורכדיסקוטירט געווארען אלע פראבלעמען פון דער איבערליכער פאליטיק, וואס האבען א שייכות מיט דער געפלאנטער אויפלייזונג פון די פאליטישע פארטייען, און מיט דער פעראייניגונג פון אלע פארטייען און ארגאניזאציעס פון פאטריאטישען פראנט.

פון די היימוועהר-קרייזען דערוויסט מען זיך, אז די עסטרייכישע רעגירונג זאל בקרוב מאכען די געהעריגע שריט צו רעאליזירען דעם דאזיגען פלאן שוין אין דער באלדיגסטער צוקונפט.

א פאליטישער פראטאקאל פון מוסאליני, דאלפוס און געמבעש

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

דער רוימישער פארשטעהער פון דער האוואס-אגענטור איז זיך משער, אז מחוץ דער געמיינזאמער דערקלערונג פון מוסאליני, דאלפוסן און געמבעשן וועט קאן פערעפענטליכט ווערען דער טעקסט פון אייגעם פון די פראטאקאלען, וועלכער האט א פאליטישען כאראקטער.

אין דעם דאזיגען פראטאקאל ווערט אנגעוויזען די בשותפות'דיגקייט פון די אינטערעסען פון די דריי מלוכות, און אין איהם ווערען פעסטגעשטעלט די פרינציפען פון, שטענדיגער צוזאמענארבייט.

דער דאזיגער פראטאקאל איז צונויפגעשטעלט לויט'ן מוסטער פון דעם „פאקט פון די פיר", און לאזט פריי דעם צוטריט צו איהם מצד אנדערע מלוכות, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין דעם צוריקקעהר פון דער גלייכגעוויכט אין מיטעל-אייראפע.

אין דעם דאזיגען פראטאקאל ווערט — דאכט זיך — נישט גערעדט וועגען א מעגליכקייט פון רעווידירען די טעריטאריאלע קלויזלען פון די שלום-טראקטאטען.

ארום דעם ענין-סטאוויסקי

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

די צאהל בעשולדיגטע אין דער סטאוויסקי-אפערע האט היינט דערגרייכט 26 פערזאן, פון וועלכע געפינען זיך אין דער טורמע.

א ווולקאן אונטער ווין! ענטדעקט א פערשווערונג פון די סאצ.-דעמאקראטען

ווין, 18 (ספ. טעל.)

דא ווערען פערשפרייט קלאנגען, אז ס'איז ענטדעקט געווארען א ריזיגע פערשווערונג אויף דער איצטיגער ארדנונג, ווי דהיינו, אז א גרופע פון 2000 מאן, וואס בעשטייט פון סאציאליסטען און שוצבונדלער, האט צוגעגרייט אן אטענטאט אויף דער שטאט ווין, אונטערלייגענדיג טייוועלס-מאשינען און באמבעס א. אנד. אויפרייס מאטעריאלען אין די קאנאלען פון צענטער שטאט.

אין א געוויסען מאמענט האבען די טייוועלס-מאשינען און באמבעס, געדארפט עקספלאדירען, און בעת'ן ענטשטאנענעם טומעל האבען ספעציעלע קאמפס-אפטיילונגען געזאלט אנגרייפען דאס מיליטער און די פאליציי.

עס זענען שוין אדורכגעפיהרט געווארען א סך ארעסטען.

די עכטע
פינסקער
מצות
כשר לחג הפסח
אפילו למהדרין מן המהדרין
איז אין הורט נאר צו בעקומען ביי
מ. נאווארסקי,
זאוואדזקא 16a, טעל. 137-35.
דעטייל-פערקויף:
זשעלאזנא 11 אין דער פיליע, טעל. 247-80, ווי אויך נאוואמיעסקא 24 אין וואורשט-געשעפט פון דיאמענט, ווסכאדניא 50, אין וואורשט-געשעפט פון דיאמענט, אויך שרודמיעסקא 19 ביי פאכטשארעק.
1123

סאוויעטען אין פעלקער-בונד
פראנקרייך וועט וועגען דעם מאכען א פארשלאג

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

„עוור" דערוויסט זיך פון א זיכערער קוועלע, אז מכח'ן אריינטריט פון סאוויעט-רוסלאנד אין דער פעלקער-ליגע הערשט א פולשטענדיגער הסכם צווישען די סאוויעטען און פראנקרייך, און אז די אונטערהאנדלונגען וועגען דעם דאזיגען ענין האלטען ביי א פאזיטיווער פערענדיגונג.

בכדי רוסלאנד זאל נישט דארפען ווארטען מיט'ן אריינטרעטען אין דער פעלקער-ליגע ביז דער פלענארער זיצונג אין סעפטעמבער, וועט דער ענין ספעציעל אדורכגעפיהרט ווערען.

בעת דער זיצונג פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ דעם 10. אפריל, וועט פראנקרייך נישט נאר פארשטעלען דעם ענין עובר זיין אויף די טראקטאטען דורך דייטשלאנד, נאר אויך מאכען א פארשלאג וועגען אריינצונעמען רוסלאנד אין דער פעלקער-ליגע.

יודיש טעאטער
„פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20 — טעלעפאן 213-84.

מארגען, דינסטאג, דעם 20 מערץ, 9 אווענט
טראדיציאנעלער ארטיסטען-טאג
נאר 1 מאל אין יאהר! — מאביליזאציע פון ארטיסטען, מוזיקער, ליטעראטען, פרעסע-לייט און הומאריסטען. 100 ארטיסטען נעהמען אנטייל. ספעציעל פאר דעם ארטיסטען-טאג טרעטען אויף דער בעריהמטער קינסטלער מישא פישזאן.
רעד. אלחנן צייטלין, רעד. פון „נ. פאלקסבלאט" לאזאר פוקס. רעדאקטאר פון „נייעם פאלקסבלאט" לאזאר פוקס. רעדאקטאר אלחנן צייטלין, דיכטער משה בראדערזאן. 4 גרויסע אפטיילונגען פאר 1 בילעט, גאנץ לאדז גרייט זיך אנטייל צו נעמען און מיטפייערן דעם גרויסען ארטיסטען יום-טוב. א פראגראם פון כל-טוב: 1) דערעפנונג פון אווענט: רעד. פון „נ. פאלקסבלאט" לאזאר פוקס. דיכטער משה בראדערזאן. 2) די אמעריקאנער קינסטלער מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאבסאן צוזאמען מיט'ן פילהארמאניע-אנסאמבל (2-טער אקט). 3) די בעליבטע ארטיסטען פון לאדזער „קאמערנאל-טעאטער" חנה לעווין, אין דער שלאגער-אפערעטע „אוי אמעריקא" חיים סאנדלער צוזאמען מיט'ן גאנצן אנסאמבל פון קאמערנאל-טעאטער אין מייסטערשטיק אורקע נאכאלניק'ס „גנבה'שער יושר" (סצענעס). 4) גרויסער קאנצערט-אפטיילונג מיט'ן אנטייל פון דעם ספעציעל-געקומענעם גאסט, דער איבעראל אנערקענטער ליבלינגס-קינסטלער מישא פישזאן. רעווי! מעלאדראמע! אפערעטע! אויסער די אנסאמבלען פון ביידע יודישע טעאטערן בעטייליגען זיך אין רעווי-קאנצערט פאלגענדע ארטיסטען: בראדערזאן, בעזמאן, באלבירסקי, בלאט, בוימאן, גוטמאן, דזשייקאבסאן, דאלסקא, דראגאוו, הערשקאוויטש, האניגבוים, האניגבוים פ., הערבסט, האמבורגער, ווייסבערג, זעלמאן, לעווין, לאטאוויטש, נייהויז, סאנדלער ראזא, סאנדלער חיים, פאדערמאן, פישזאן, פוקס, פאלאנסקי, צווייליך חנה, צווייליך ש., צייטלין, ראזענצווייג, רובין, שיינפעלד. —::— 2 ארקעסטערס אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ל. זעלמאן.
בילעטען פון 90 גר. ביז 3 זל. שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער. פרייקארטען און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

ראטעוועט אייער געזונד!!!
קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך באנדאזשען.
אויך אויסגעקרימטע רוקן-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם — גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס.
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף.
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף
(אין זגערזש אויף סלאוואצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

מאשין-מצות
פון די נייעסטע היגיענישע מעכאנישע בעקעריי
פון די פעראייניגטע בעקער-מייסטער
ב. שקלארזש, ש. ראטענבערג, מ. יעלין
געפינט זיך דאס יאהר אויף 7 שרודמיעסקא 7
טעל. 207-42, באקט אויס היגיענישע מצות פון ערשט-קלאסיג מעהל צו צוגענגליכע פרייזען.
פיליעס: מ. יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46
סינרום זאוואדזקא 17, „ 137-02
גאלדבערג, גאוורא 14, „ 101-49
אפאטאווסקי, זאכאדניא 31,
שליפקאוויטש, זגערזשער 10,
ראטענבערג, פאלודניאווא 27,
מ. פאזנאנסקי, גדאנסקא 10,
ב. שקלארזש, וואלבארסקא 22, טעל. 129-67
ק. מייעראוויטש, 6-טן שערפיען 13, טעל. 226-37.

באלוטער הילפס-פעראיין „גמילות חסדים"
ביי חברה קדישה אפט. פון ערצטליכע מעדיצינישע הילף
לאדז, לימאנאווסקיעגא 7
מאכט בעקאנט אלע איהרע מיטגלידער, אז מאנטאג, דעם 2. אפריל 1934, 6 אווענט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל לימאנאווסקיעגא 7 די אלגעמיינע יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פארזיצער מיט אסעסארען; 3) טעטיגקייטס-בעריכט פון 1933; 4) קאסע-בעריכט פון יאהר 1933; 5) בודזשעט פאר'ן יאהר 1934; 6) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 7) פרייע פארשלאגען.
מיט אכטונג די פערוואלטונג. 1122

ברוך הבא! נח בערקאן מיט זיינע מצות זענען שוין דא!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז ס'זענען שוין צו בעקומען די געשמאקסטע מצות פון פיינסטען קוואליטעט מעהל אין דער לאנגיעהריגער בא־וואוסטער בעקעריי פון נח בערקאן, וואלבארסקא 30, וואס צייכענט זיך יעדעס יאהר אויס מיט זייער כשר'קייט, דינקייט און געשמאקקייט. צוליב דער בעקוועמליכקייט פאר דער ג' קונדשאפט זענען דאס יאהר פאראן פאלגענדע פער־קויפס-שטעלען: אין דער בעקעריי וואלבארסקא 30, וואלבארסקא 10, זגערזשער 11, אין דער צוקער־ניע שרודמיעסקא 24, און אין דער צוקערניע פילסודסקיעגא 56.
מיט אכטונג
פירמע נח בערקאן, לאדז
30 וואלבארסקא 30

בעקאנטמאכונג.
די לאנגיעהריגע היגיענישע
מצה-בעקעריי
פון פאלודניאווא 3 און זאוואדזקא 12
איז איבערגעטראגען געווארן אויף
קאמיענא 18
אויך אין געוועלב פילסודסקיעגא 72
עס ווערט אויסגעבאקען דינע מצות פון מעהל 0000 .A לוק־סוסאווע.
מיט אכטונג
פינגערהוט.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע
היטען!
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס
Modystka
„TOLA"
23 Zawadzka 23
II wejście parter,

לאדז 19 מערץ 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 19 מערץ 1934

אבי נאר רייז פון יודען

דער קאמף געגען „פאראזיטארען" קאפיטאל אין דייטשלאנד

(א בריה פון בערלין)

צווישען די וויכטיגסטע שטעלען און פראגראם פון נאציאנאל=סאציאליזם געפינען זיך די פונקטען וועגען קאמף געגען די ווארענהייזער און געגען דער צינזענקנעכטשאפט. אהן ספק זענען די דאזיגע פונקטען געווען די מאגנעטישע קראפט, וועלכע האט היטלער'ן מיטגעהאלפען צו געווינען די הערצער פון קליינבירגערטום.

כדי אונזער קאמף צו מאכען פאפולער צווי-שען די מיטעלע קלאסען, האט געהאט ערקלערט היטלער, דארפען מיר דעם קאמף שטענדיג פיהרען געגען צוויי פיינד: געגען דער זאך גופא און גע-גען די פארשטעהער פון דער זאך. די דאזיגע ווערטער, ווען מען זעצט זיי איבער אויף א פער-שטענדליכע שפראך, בעדייטען זיי, אז מען מוז קעמפען געגען די באלעבאטים פון די ווארענ-הייזער און געגען די יודישע באנקירען אלס פער-זאנען, און געגען דעם „פאראזיטישען" קאפיטאל אלס געגען דער זאך.

צו די הויפט-פרינציפען פון דער היטלעריס-טישער ווירטשאפטליכער טעאריע (די פרינציפען ווערען געענדערט לויט דער בעדערפעניש) גע-הערט דער פרינציפ פון צוויי-גרופענע „שאפענ-דיגען" קאפיטאל און „פאראזיטארישען" קאפי-טאל. זיכער איז נאר, לויט דער דאזיגער טע-אריע, אז דער אינדוסטריע-קאפיטאל איז דער „שאפענדיגער" און דער קאפיטאל פון די ווארענ-הייזער און פון די בענק איז דער פאראזיטישער קאפיטאל.

לאמיר לאזען אן א זייט די גרויסע וויסענ-שאפטליכע בעדייטונג פון די דאזיגע טעאריעס. מיר צווייפלען נישט אויך קיין רגע, אז די נאציא-נאל-סאציאליסטישע ווירטשאפטליכע טעאריע וועט תמיד בעהאלטען די פרינציפען אין שופלאד, אויב עס וועט זיך נאר ארויסווייזען, אז דער קאפיטאל פון די בענק און פון די ווארענהייזער וועט ענט-יודישט ווערען, דאס הייסט ער וועט צוגענומען ביי די יודישע אייגענטימער און וועט איבערגע-געבען ווערען אין די הענד פון ריינע ארייער. ווייל די גאנצע חכמה פון די נאציס בעשטעהט אין דעם, וואס מען רעכענט זיך נישט מיט דעם ווירקליכען מהות פון קאפיטאל, נאר מיט דעם, אין וואסערע הענד ער געפינט זיך: אין יודישע אדער אין ארישע. דער ארישער קאפיטאל איז שטענדיג שעפעריש, דער יודישער איז שטענדיג פאראזיטאריש.

דער דייטשער קליינער סוחר, וועלכער איז שוין געהאט אריינגעפאלען אין א מצב פון פול-שטענדיגער אידיאטישקייט און אפאטיע און ער איז פון דאזיגען מצב ארויסגעריסען געווארען א דאנק די פויקען פון היטלערן, אט דער סוחר, וועלכער איז דער געטרייסטער געצענדינער פון די בהמה'נע באטאליאנען, ער האט געזוכט דעם שונא, וועלכער האט איהם אריינגעשלעפט אין דלות און ער האט דעם שונא געפונען אין ווארענ-הויז און אין זיינע יודישע באלעבאטים. דאס האט איהם אויסגעקלערט אדאלף היטלער.

מען דארף אלזא ארויסרייסען ביי די ווארענהייזער זייערע גיפטיגע ציהן. דאס פראג-ראם פון די נאציאנאל-סאציאליסטען האט פייער-ליך ערקלערט און צוגעזאגט: צונויפנעמען די גרויסע ווארענהייזער און איבערגעבען זיי אין פאכט די בעלמלאכות און דעם קליינעם סוחר.

די זאך איז געווען אינגאנצען קלאהר. דארט וואו ס'איז פריהער רייך געווארען דער יודישער אייגענטימער פון די ווארענהייזער, דארט וועלען געפינען א זיכערע עקזיסטענץ טויזענטער פארשטעהער פון קליינבירגערטום. עס האבען דערין געגלויבט, די קליינבירגער, און זיי האבען מאסענהאפטיג אונטערשטיצט די נייע ערלעזער פון דייטשען פאלק.

אבער דער מענש טראכט און היטלער לאכט. ווען די קליינבירגערליכע האנדווערקער און סוחרים האבען מיט דער גאנצער ערנסטקייט זיך מאכע געוואלט נעהמען צו די ווארענהייזער, (די מיפשים האבען אנגענומען די [illegible] פראוען פאר ערנסטע צוזאגען) האט היטלער זיי געגעבען מיט א המער איבערן קאפ, שליסענדיג די גאנצע בודע, דאס הייסט די קאמפס-ארגאני-זאציע פון דער מיטלשטאנד. די קליינע סוחרים האבען געהאט א גרויסען טעות.

דער קאמף מיט די יודישע באלעבאטים [illegible]

יודען ארויסגעווארפען, מען האט ביי זיי פאר גראשענס אפגעקויפט די אקציעס, אבער דעם קאמף געגען די ווארענהייזער איז קיינעם גאר נישט איינגעפאלען צו פערפיהרען. איצט ווען די ווארענהייזער געפינען זיך אין דייטשע הענד (דעם אמת געזאגט אין די הענד פון די נאציס-טישע פיהרער), ווען דער קאפיטאל פון די ווא-רענהייזער האט אויפגעהערט צו זיין א „פארא-זיטארישער" קאפיטאל, נאר ער איז געווארען „שעפערישער" קאפיטאל, קען מען זיך שוין גע-זעגענען מיט די חלומות פון מיטעלען קלאס.

צי פערשווינדען די ווארענהייזער אין דריטען רייך? אט איז דער בעריכט פון בעריהמטען אינטערנאציאנאלען קאנצערן וואולווארט. בעת צום סוף פון יאהר 1932 איז אינוועסטירט געווען אין די דייטשע פיליעס פון דעם קאנצערן א מיליאן מארק, איז צום סוף פון יאהר 1933 גע-ווען אינוועסטירט 7,9 מיליאן מארק. די צאהל פיליעס האט זיך ענטוויקעלט אין דייטשלאנד: אין אנהויב פון יאהר 1928 — 9 פיליעס, אין אנהויב 1929 — 26 פיליעס, אין יאהר 1932—70 פיליעס און אין יאהר 1934 — 81 פיליעס.

אלזא די יודען פון די ווארענהייזער, פארדינען די אריער פון די ווארענהייזער ווייל די ווארענ-הייזער זענען, ווי מ'זאגט, כמעט אינגאנצען ריין געווארען פון יודען) לעבען זיך אין דייטשלאנד גארנישט שלעכט, אפילו ווען זיי זענען נישט קיין דייטשע, נאר זיי געהערען צום אינטערנאציאנאלען קאפיטאל.

א'אנדער פראגע איז, צי לעבט זיך אונ-טער'ן שוץ פון האקענקרייץ די מיטעלע קלאסען אויך אזוי גוט, ווי די אריער פון די ווארענהייזער. אבער וועגען דעם לאמיר איצט נישט רעדען.

(טאר).

עסטרייכישע און אונגארישע מאנארכיסטען ארבייטען מעשים

כדי צוריקצובעקומען דעם טראן פאר די האבסבורגער

די טעג איז אין וויען פארגעקומען א צוזאמענ-פאהר פון די עסטרייכישע און אונגארישע מאנאר-כיסטען. די רעזולטאטען פון די בעראטונגען ווערען געהאלטען אין דער גרעסטער געהיימניש. דאך איז געלונגען עפעס ארויסצובעקומען פון'ם פארשטעה-ער פון דער אונגארישער דעלעגאציע פאלאוויטשיני. ער האט ערקלערט, אז אויפ'ן צוזאמענפאהר זענען בעהאנדעלט געווארען פראגען פון דער טאקטיק און ווי אזוי צו בעזייטיגען איניגע חלוקי-דעות, וואס עקזיסטירען צווישען די עסטרייכישע און די אונגא-רישע לעגיטימיסטען (מאנארכיסטען).

די אונגארישע לעגיטימיסטען האבען געשאפען א ספעציעלען פאנד פאר זייער מאנארכיסטישער פראפאגאנדע. זיי האבען שוין געזאמעלט צוויי מיל-יאן פענגע. א חוץ דעם גיט די בודאפעשטער קאמ-מערץ-באנק א מיליאן פענגע אלס אוואנס פאר דער קייזערליכער פאמיליע. די אונגארישע מאנארכיסטען ערקלערען, אז אויף אזא באנקעראט-אקציע איז אייב געגאנגען אויך די עסטרייכישע רעגירונג. דאלפוס, פרעי און שטארעמבערג זאלען האבען צוגעזאגט, אז נאך אין לויפענדען חודש וועט די עסטרייכישע רעגירונג בעפרייען איניגע אביעקטען פון די האבס-בורגער פערמעגענס. עס האנדעלט זיך קודם כל וועגען וואלד-פארצעלען, וואס זענען קאנפיסקירט גע-ווארען נאך דער רעוואלוציע פון יאהר 1918. א גרויסער טייל פון די פאפירען איז, וואס אנ'אמת, פערלוירען געגאנגען, אבער די עסטרייכישע רעגי-רונג איז גרייט צו בעצאהלען דעם ווערט פון זייערע. די דאזיגע ענטשעדיגונג וויל די עסטרייכישע רעגי-רונג דעקען פון א הלוואה וואס וועט גענומען ווע-רען אין פראנקרייך און אין דער טשעכאסלאוואקיי. פאלאוויטשיני האט דערביי איראניש בעמערקט, אז דער גרעסטער טייל פון דאזיגען געלד וועט סיי ווי סיי צוריקקעהרען אינגיכען קיין אויסלאנד, ווייל דאס געלד וועט בענוצט ווערען פאר דער מאנאר-כיסטישער פראפאגאנדע אין די אנדערע לענדער.

אין די אונגארישע לעגיטימיסטישע קרייזען האט מען מיט גרויס צופרידענהייט אויפגענומען די ידיעה, אז אין די נאהעסטע טעג וועט זיך מיט דער פראגע וועגען דער רעסטאוראציע פון די האבס-בורגער פערנעהמען דער וואטיקאן און דאס אין א גינסטיגען זין. דער וואטיקאן זאל ארויסגעבען אנ-אינסטרוקציע צו אלע קאטוילישע ארגאניזאציעס אין איירופא, זיי זאלען אונטערשטיצען די צוריקשטע-לונג פון די האבסבורגער אין עסטרייך און אין אונגארן.

נישט קוקענדיג אויף די אלע הכחשות, איז נישטא קיין שום ספק, אז לטובת די האבסבורגער ווערט איצט אויפ'ן ענערגישסטען אופן געארבייט אין וויען, בודאפעשט, פאריז און רוים.

די טשעכישע בלעטער אבסערווירען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט די בעמיהונגען פאר דער רעסטאוראציע פון די האבסבורגער, אייגענט-ליך דערפאר, ווייל דער שלום פון איירופא ווערט אונ-טערגעבראכען. „נאראדני ליסטי" שרייבען, אז די האפנונגען פון די האבסבורגער זענען אומזיסטע, ווייל די קליינע אנטאנט וועט באין אופן נישט דערלאזען די זאלען צוריק בעקומען דעם טראן. אויב אבער עס וועט דאך פאסירען, די האבסבור-גער וועלען צוריקקומען און די רעגירונגען פון וויען און פון בודאפעשט וועלען נישט האבען קיין מוט און קיין ווילען זיי צו פערטרייבען, דאן וועלען זיי פערטריבען ווערען דורך די סאלדאטען פון דער קליינער אנטאנט. אט די שטעלונג פון די מלוכות פון דער קליינער קאאליציע איז נישט איינמאל אונ-טערגעשטראכען געווארען.

עס איז כדאי ביי דער געלעגענהייט צו דער-מאנען דעם אינטערוויו, וועלכען דער טשעכישער אויסערן-מיניסטער בענעש האט די טעג געגעבען דעם „פטי פאריזיען". בענעש האט ערקלערט, אז אין טאג, ווען די האבסבורגער וועלען קומען קיין עסטרייך, וועט דער טשעכאסלאוואקישער געזאנד-טער אפגערופען ווערען פון וויען. בענעש האט דער-ביי פערזיכערט, אז דאסזעלבע וועלען טון אויך די אנדערע צוויי מלוכות פון דער קליינער אנטאנט (רומעניען און יוגאסלאוויען).

„וואהן=אידעען אין לעבען פון פעלקער"

אינטערעסאנטע דיסקוסיע וועגען ראסיזם און צוואנגס-סטעריליזאציע

אויף דער טעמע וועגען צוואנגס=סטערילי-זאציע (מאכען אומפרוכטבאר) האט געהאלטען א רעפעראט ד"ר א. ווירשובסקי אין לאקאל פון ווילנער מעדיצינישער געזעלשאפט. אין דער פער-זאמלונג האבען אנטיילגענומען אויסער די מיטגלי-דער פון נערווען=דאקטוירים=פעראיין אויך א רייה אנגעזעהענע יוריסטען, ווי אויך גייסטליכע פון פערשידענע אמונות. די טעמע ווערט צום ערשטען מאל בעריהרט אין די פוילישע מעדיצינישע קרייזען.

דער פרעלעגענט האט קודם-כל רעפערירט דאס פראבלעם-ירושה פון ביאלאגישען שטאנדפונקט. ער האט אנגעפאנגען פון דעם ערשטען דאקטאר היפאקראטעס בערך מיט 2500 יאהר צוריק און אנגערופען די פערשידענע טעאריעס וועגען ירושה אין די שפעטערדיגע תקופות ביז די נייעסטע עפאכעמאכענדע פארשונגען פון באטאניקער געארג מענדל. נאכדעם גיט דער פרעלעגענט אנ'אויסשעפענדיגען איבערבליק פון דער פסי-כיאטרישער ליטעראטור וועגען ענין-ירושה, אנ-הויבענדיג פון 18-טען יאהרהונדערט ביז דער פארמלחמה'דיגער תקופה. דער פרעלעגענט קומט צו דער מסקנא, אז די מורא פאר ירשנען פסיכישע קראנקהייטען איז ווייניג בעגרינדעט.

די ברוטאלע תקנות פון סטעריליזאציע אין היינטיגען דייטשלאנד כאראקטעריזירט ד"ר ווירשובסקי אלס סימן פון אטאוויזם. און באמת זענען פון דער געשיכטע פון די פרימיטיווע פעלקער בעוואוסט פיל פאקטען פון ברוטאלער פערניכטונג פון אלטע לייט, קראנקהאפטע און ענטשטאנענע נפשות. [illegible]

קאנסטרואירט דער פרעלעגענט אנ'אייגענארטיגע פסיכאלאגישע קאנצעפציע פון דעם איצטיגען גייסטיגען צושטאנד, וועלכער האט בע-הערשט די מוחות פון היטלער-דייטשלאנד נאך די שרעקליכע מפלות פון דער לעצטער וועלט-מלחמה. דער פרעלעגענט פערענדיגט זיין רעפעראט מיט פאלגענדע ווערטער: „אין יאהר 1901 האט זיך בעוויזען א ווערק א. נ.: „איבער וואהנאידעען אין פעלקערלעבען". דער מחבר פון ווערק דער-ציילט וועגען פערשידענע פסיכישע מגפות, וואס האבען געפלאגט פערשידענע פעלקער אין פער-שידענע תקופות אויפן באדען פון עקאנאמישע, רעליגיעזע, סאציאלע און פאליטישע בעוועגונגען. איך בין זיכער, זאגט ד"ר א. ווירשובסקי, אז דער קינפטיגער מחבר פון אזא ווערק וועט צו-געבען א ברייטען קאפיטעל וועגען ראסיזם און צוואנג-סטעריליזאציע צו דער קאטעגאריע „וואהנ-אידעען אין פעלקערלעבען".

ארום דעם רעפעראט פון ד"ר ווירשובסקי ענטוויקעלט זיך א לעבהאפטע דיסקוסיע. צוערשט האט בענומען דאס ווארט דער פארזיצער פראפ. וולאד יעמשקא, וועלכער האט אין שייכות מיט ענין סטעריליזאציע געבראכט א רייה היסטארישע ידיעות און אגב געגעבען ארומגערעדט די נעגאטיווע שטעלונג פון דער קאטוילישער קירך צום פראב-לעם צוואנג-סטעריליזאציע.

דער פראפעסאר פון ווילנער אוניווערזיטעט וורובלעווסקי, וואס פערטרעט די קאטעדרע פון שטראף-רעכט, האט גענוי בעלויכטען דעם ענין פון יורידישען שטאנדפונקט. אגב האט פראפ. וורובלעווסקי זיך אויסגעדריקט, אז עס מערקט זיך אין היינטיגען דייטשלאנד די טענדענץ צו כשר'ן גוואלדטאטען מיט דער צביעות'דיגער פא-זע פון טובת הכלל. בכן אויב פון יורידישען שטאנדפונקט קען מען נישט כשר'ן די צוואנגס-סטעריליזאציע, ציהט מען צו דאס ארגומענט וועגען פון טובת-הכלל און מען בעגרינדעט דעם צוואנג צוליב פערהיטען כלומרשט דעם קיום פון די קו-מענדיגע דורות פון פסיכישער אפגעשטאנענקייט.

געגען דער צוואנג-סטעריליזאציע האט זיך אויך ארויסגעזאגט דער סענאטאר אדוואקאט קושינשאווסקי, מיט גרויס התלהבות האט געשי-דערט די תקנות פון צוואנגס-סטעריליזאציע אלס אנטי-מאראלישע א קשיאנדז, פראפעסאר פון טעאלאגישען פאקולטעט.

יודען קענען אויך זיין „פיהרער" פון אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) דער רייכס-ארבייטס-מיני-סטער זעלדטע האט פארארדנט, אז אלס „פיהרער" [illegible]

מחמת נישט-אריער האבען נישט צו דער דאזיגער ארגאניזאציע קיין צוטריט.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוואכע בעהאנדלונג.

סעקסועלע פראבלעמען און פסיכאנאליז.

נעהמט אן פון 8—11 פריה און 5—8 אוועד

זונטאג און חגות פון 1—9 פארמיטאג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 19 ג' ניסן תרצ"ד

מערץ

זון-אויפגאנג 6.51
זון-אונטערגאנג 5.40

די לעצטע צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר'ן יאהרגאנג 1912 און עלטערע

(2) מיטוואך, דעם 28 מערץ ה. י. 8 אינ-פאנטעריע ווערט אין לאקאל פון דער מיליטעריש-פאליציי׳אישער אפטיילונג ביי דער לאדזער פער-וואלטונג (פיעטריקאווער 165) אמטירן די לעצטע צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פארן יאהרגאנג 1912 און עלטערע — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 2.

צו דער דאזיגער קאמיסיע דארפן זיך צו-שטעלן די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבן זיך לעת עתה נישט געשטעלט פאר א פאבאר-קאמיסיע, האבן נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמי-סאריאט, און די, וואס האבן בעקומען נאמענט-ליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטעטישער סטארעסטווע.

דעם 13 יולי הײ־יאהר
מוז געבילדעט ווערן די לאדזער זעלבסטפערוואלטונג

(2) וועגן די וואהלען צום לאדזער שטאט־ראט קורסירן לעצטענס אין דער שטאט פארשידענע קלאנגען.

ווי מיר הערן וויסן זיך וועלן די וואהלען צו דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג פארקומען אין דעם געזעצליכען טערמין, ד. ה. אין משך פון דעם הײ־יאהריגען פריהלינג, ווענטועל — אנהויב זומער.

לויט די פעסטגעשטעלטע פארשריפטען דארף שוין ביז׳ן 13. יולי די שטאטישע זעלבסטפערוואל-טונגען זיין געשאפען.

די קלאנגען, אלזא, וועגן איבערריקען דעם טערמין פון די וואהלען, ענטשפרעכען נישט דער ווירקליכקייט און זענען אומבעגרינדעט.

דער סכסוך אין דער בוי-בראנזשע

(א) די בוי־ארבייטער האבן נעכטען — אויף אן אויסערארדענטליכער פערזאמלונג — בעשלאסען אויסצואוויילען א ספעציעלע צווישענפעראייבס־קאמיסיע, וואס וועט זיך צוזאמענקומען מארגען, דינסטאג און צונויפשטעלען דעם טעקסט פון א בריף צום ארבייטס־אינספעקטאריאט אויסדריקענדיג אין איהם די הסכמה אויף דעם דערלעדיגען דעם דויע-רענדען סכסוך בדרך ארביטראזש.

א מציאה — אנ׳אלטער צווינטער

(2) גראבענדיג א טיפע גרוב, אין פאביאניץ אויף בוגאי־גאס 3, האבען ארבייטער געפונען עט-ליכע אלטע אויסטערלישע טעפ.

ווי עס ווייזט זיך ארויס זענען עס רעשטלעך פון א גאר אלטען צמענטאזש, וואס שטאמט נאך אונזער פון פאר־סלאווישע צייטען.

אין די באהענטסטע טעג דארף אנקומען אויפ׳ן ארט א ספעציעלע פארשונגס־קאמיסיע.

גאנץ לאדז רעדט
פון דעם רעקארד=פראגראם
פון דעם פרעהליכסטען און ביליגסטען
קאבארעט
„TABARIN"
נארוטאוויטשא 20.
FIVE א 9—5 פון
און פון 10 ביז אין דער פריה
קאבארעט=
דאנסינג
רעדוצירטע פרייזען!

קאמיסאר וואיעוואדזקי פאהרט
אינטערווענירען וועגן צוגאב-קרעדיטען פאר סעזאן=ארבייטען

(2) די טעג פאהרט ארויס קיין ווארשא צום ארבייטס־פאנד דער לאדזער שטאט־קאמיסאר ה׳ אינזש. וואיעוואדזקי, בכדי צו אינטערווענירען מכוח בעקומען צוגאב־קרעדיטען פאר די סעזאן־ארבייטער אין אונזער שטאט.

די לעת־עתה דערגרייכטע קרעדיטען אויפ׳ן לויפענדען יאהר זענען קלענערע, ווי פאראיאהרען, אזוי אז מ׳וואלט דעריבער הײ־יאהר געמוזט בע-שעפטיגען מיט 200 ארבייטער ווייניגער.

שטרענגע קאנטראלע פון די ביאלאגישע פילטערס

(2) היינט טרעט צו די לאדזער סאניטארער מאכט צו דער אינטענסיווער קאנטראלע פון די ביאלאגישע פילטערס אין די הייזער.

די קאנטראלע ווערט געמאכט אין שייכות דער מיט, וואס ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ביאלאגישע פילטערס געפינען זיך אפט אין א דירעקטער שכנות מיט ברונעמס, וואס דאס בעדראהט מיט דער פעראומרייניגונג פונ׳ם וואסער, און דערמיט מיט דער פערשטארקונג פון עפידעמיעס.

אין פאל, ווען עס וועלען געפינען ווערען קאליע געווארענע פילטערס, וועט דער סטאראסטווע פאר-שלאגען, אז די שולדיגע אין דעם זאלען בעשטראפט ווערען, און אויב עס וועט פעסטגע-שטעלט ווערען, אז א פילטער געפינט זיך לעב׳ם א ברונען, וועלען די בעלי בתים בעקומען א בעפעהל איבערצובויען.

די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג
פון ערשטען הויזבעזיצער פעראיין אין לאדז

(2) אין פארגעקומען דעם פערגאנגענעם שבת אונטער׳ן פארזיץ פון פרעזעס קלוקאוו.

דער פעראיינס־קאסירער וולאדיסלאוו אויערבאך האט אפגעגעבען א גענויעם טעטיגקייט׳ס בעריכט פאר׳ן יאהר 1933, פון וועלכען עס איז געווען צ. א. צו זעהען, אז פערלעגענע דירה־געלד־סומען ציילען זיך אין 25—30 פראצענט.

ס׳איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג, און דערנאך האט דער סיים־דעפוטאט יהושע שימעל אפגעגעבען א בעריכט וועגן זיין טעטיגקייט אויפ׳ן געביט פון סיים.

צ. א. האט ער מיטגעטיילט, אז עס איז אנטשטאנען א פארוואהל־קאמיטעט פון הויזבעזיצער פון אלע הויזבעזיצער־פעראיינען אין לאדז.

עס האט אויך גערעדט דער סטאראסטווע־פאר-שטעהער ריפערענט רוזשיצקי, וועלכער האט געשיל-דערט די גרויסע פונ׳ם צוקינפטיגען לופט־און־כעמישען קריג, און אפעלירט צו די הויזווירטען, אז זיי זאלען בעצייטענס אנגעהמען אלע שוצמיטלען אין דער הינזיכט פון געבוי א. א.

אומגליקספאל מיט אנ׳ארבייטער

(2) אין דער קעסלעריי „פאביאנקא" אין פאבי-יאניץ איז נעכטען געשעהן אנ׳אומגליקספאל מיט דעם קעסעל־הייצער אנטאני יאנושיאק, וועלכער איז פון אנ׳אומבעוואוסטער סיבה פלוצים ארומגעכאפט געווארען דורכ׳ן פייער, וואס האט ארויסגעשפארט פונ׳ם אויווען.

דער אומגליקליכער הייצער איז מאמענטאל פער-וואנדעלט געווארען אין א ברענענדיגען פאקעל, און מען האט איהם מיט שמאטעס קוים איינגעלא-שען. איז א געפעהרליכען מעמד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
לעצטע פארשטעלונגען!
אויפטריט פון די אמעריקאנער אפערעטען-סטארס

מעי שיינפעלד
און
אירווינג דזשייקאבסאן
היינט, מאנטאג, 9 אווענט גרויסע פאלקס-פארשטעלונג. פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50 זל.
1) אין דער שלאגער אפערעטע אין 3 אקטן
אוי, אמעריקא!
2) און דער בע-ליבטער סקעטש
„יאקל כל=בו׳ניק"
ראל „יאקל" — אירווינג דזשייקאבסאן
פולעטען שוין צו בעקומען און קאסע פון טעאטער.

שטארקער ווילעז זיגט

דער פוילישער מאנטשעסטער — דאס שטענ-דיג קעמפפענדע מיט שוועריגקייטען לאדז — האט זיך דערוואַרט אויף א שמייכעל פון גליק. אין דער צווייטער קלאס פון דער מלוכה־לאטעריע זע-נען געפאלען אין לאדז עטליכע גרעסערע געווינסען אין דער לעצטער טאג פון דער ציהונג האט גע-ברענגט דער שטאט לאדז 200.000 זל., וואס זע-נען געפאלען אויפ׳ן נומער 52078.

די דאזיגע סומע, נאכ׳ן אראפרעכענען די סומע, וועלכע געהער דעם מלוכה־אוצר, איז פערטיילט געווארען צווישען די 4 בעזיצער פון דעם דער-מאהנטען לאס, אזוי אז אויף יעדען פאלט אויס 40 טויזענד זל., נאר איינער פון די גליקליכע שפילערן געוויסער וו. איז א פערמעגליכער מענש, ווייל ער איז א הויז־בעזיצער. לאמיר האפען, אז ער וועט איצט זיין מילדער צו זיינע לאקאטארען, וועלכע קענען נישט צאהלען קיין דירה־געלד. אנ-דערע מיטאינהאבער פון דעם לאס זענען ארימע לייט און דאס געווינס האט זיי געבראכט וואוהל-שטאנד.

אזוי איז איינער א געוויסער א. א בעזיצער פון א קרעמעל, וואס וואלט אונטערגעגאנגען אין די באהענטסטע טעג. היינט אבער האט ער די מעג-ליכקייט צו ענטוויקלען. די איבריגע 2 ש. און ס. ארבייטען שווער אויף א שטיקעל ברויט פאר זיך און פאר זייערע גרויסע פאמיליעס. נישט שטענדיג האבען זיי געקענט פערדינען אויף א שטיקעל ברויט און די נויט איז געווען אנ׳אפטער גאסט ביי זיי. זיי האבען אבער געלעבט מיט דעם גלויבען, אז זיי האבען אויך רעכט אויף גליק אזוי ווי אנדערע און כאטש זיי איז זעהר שווער אנגעקומען דער גראשען, האבען זיי אין זיך געהאט אזוי פיל ווילען אפצושפארען אביסעל געלד און צו קויפען א לאטעריע־בילעט און זיי האבען טאקע געהאט די געהעריגע בעלוינונג. זיי זענען געווארען מענ-שען, וועלכע זענען מאטעריעל אומאפהענגיג און די גאנצע וועלט שטעהט פאר זיי אפען. די מעגליכקייטען האט יעדער, ווער עס קויפט א לאטעריע־בילעט.

DR. MED.
H. Różaner
הוים, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

ארטאפעדישער אנשטאלט
פארטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס־איינלאגען געגען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

אפטייקען
היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) היינט בײנאכט דיזשורירען: ק. ליינ-וועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלי-נארקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואול-טשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

אנ׳אפיצירען-צוזאמענפאהר אין לאדז

(2) נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען א זעל-טענע שייערליכקייט, ווי דהיינו — עס איז פארגעקו-מען דער ערשטער אין פוילען צוזאמענפאהר פון די אלע אפיצירען, וואס האבען זיך געדינט אין׳ם 31־טען קאניאווער שיסער־פולק.

אינ׳ם צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט 160 אפיצירען.

איבערגעפאהרען אויף טויט

(2) נעכטען איז אין טאמאשאוו איבערגעפאה-רען געווארען אויף טויט דורך א לאסט־אויטא פון דעם קאאפעראטיוו „ספאלעם". דער טרעגער־ארבי-טער אנטאני לינדער. דעם שולדיגען שאפער האט מען ארעסטירט.

איבערגעפאהרען בעת א לויה

(2) נעכטען איז אויף פעטריקאווער גאס, בעת א לויה איבערגעפאהרען געווארען דורך א דראזשקע דער הויזבעזיצער נחום באבאס (פון פשעיאזד 52) א שטארק צושעדיגטען האט מען איהם אפגע-פיהרט אהיים.

דער שולדיגער דראזשקער, יצחק קליימאן וועט צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט.

קאנצערט פון אלעקסאנדער אונינסקי

אלעקסאנדער אונינסקי קומט צו אונז איצט קיין לאדז נאך זיינע גרויסע טריומפען און סוקצע-סען, וועלכען ער האט לעצטענס אדורכגעמאכט אין אויסלאנד.

דעם קאנצערט פון דאזיגען בעריהמטען קינסט-לער וועט דאס מוזיקאלישע לאדז האבען די מעג-ליכקייט צו הערען דעם קומענדיגען דאנערשטאג, דעם 22 מערץ, 8.45 אווענד אין פילהארמאניע זאל.

ראדיא=פראגראם
מאנטאג, דעם 19=טען מערץ 1934

7 ציים=סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,25 גראמאפאן, ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,55 הויז-ווירטשאפט, 11,20 טראנסמיסיע פון בעלוועדער, 11,40 פרעסע, ידיעות, 11,57 צייט=סיגנאל, 12,10 טראנסמיסיע פון ווילנע, טאוועל-ענטהילונג פון מארשאל פילסודסקי, 12,30 ידיעות, 12,33 פאלקס=מוזיק, 1,15 ידיעות, 3,25 פוילישע מוזיק, 4,05 אוידיציע, 4,40 לעקציע פראנצויזיש, 4,55 לידער, 5,20 רעפערטואר פון די טעאטערן, קא-מוניקאט פון לאדז, 5,30 לידער-קאנצערט, 6 רע-פעראט, 6,20 זעלנערישע אוידיציע, 6,45 לעגיא-נען-לידער, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפארטאזש, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,02 קאנצערט פון פוי-לישע מוזיק, געווידמעט דעם מארשאל פילסודסקי, 9 פעליעטאן, 9,15 לייכטע מוזיק, 10 לעגיאנען-אוידיציע, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ מוזיק.

פון אויסלאנד

5,25 מאסקווא — אפערע „טרובאדור", 7 שטראסבורג — פוילישע מוזיק, 7,25 ווין — אפערע, 8 בוקארעשט — אווענד פון פוילישער מוזיק, 8,05 בראטיסלאוו קאנצערט, 8,30 מינכען, אפערע „פאיאצי", 8,30 בעלגראד — אפערע „האלקא", 9 פראג — פעסטיוואל פון פוילישע מוזיק לכבוד מארשאל פילסודסקי, 9 לוקסעמבורג — פוילישע מוזיק.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעמעניגע-פרייזען.

דער קהלה-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934

וואס פערמאגט ער פאר א נייעס. — ווי אזוי איז אויסגעפיהרט געווארען דער פאראיאהריגער בודזשעט. — אויף וואס האט מען געקארגט?

דער קהלה-בודזשעט איז שוין אנגענומען. ס'וועט זיך נישט לאזען גארנישט אויפטאן און גארנישט ענדערען, אזוי ווי ער איז איצט איז ער אפגעמשפט געווארען דורך דער מעהרהייט פון דער קהלה-פערוואלטונג און קהלה-ראט.

וועגען דעם האט געוואוסט די אפאזיציע אין דער קהלה. די ציוניסטישע פראקציע האט מאטיווירט איהר אפאזיציע ביי די בודזשעט-דעבאטען דערמיט, וואס איז נישט פעראן קיין שום אויסזיכט עפיס צו ענדערען לויט דעם ווי די מעהרהייט וויל דאס. דאסזעלבע האבען ערקלערט די פאלקיסטען, הגם זיי האבען ארייגעטראגען זייערע אויסבעסערונגען ביי יעדער פאזיציע. וועגען דעם האט געדארפט וויסען די „גאס" און דיזעלבע „יודישע גאס" האט אויך באלד געוואוסט, אז די דאזיגע אויסבעסערונגען וועלען אפגעווארפען ווערען.

כאראקטעריסטיש איז אבער, אז די אפאזיציע, און דאס א שטארקע, איז דוקא געווען. די אפאזיציע איז געקומען אין דער אגודה-מעהרהייט גופא, הגם אויך די פלענארע זיצונגען פון קהלה האט איז די אפאזיציע נישט געקומען צום פארשיין, איז זי אבער געווען שטארק אויף די פראקציע-זיצונגען. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען מאכען די לאדזער קהלה פאר א ריין אגודהשע און דאס אויף אלע געביטען.

א טייל פון דער „אגודה" האלט, אז אלץ, וואס די קהלה טוט דארף טראגען אויף זיך דעם שטעמפעל פון דער „אגודה". און די מאטיווירונג האבען מיר נישט איינמאל געהערט: „די קהלה איז א רעליגיעזע, אלץ וואס מיר האבען דארף אויסגעגעבען ווערען אויף רעליגיעזע צוועקען און אינסטיטוציעס און אזוי אויף רעליגיעזקייט האט דעם מאנאפאל די „אגודה", קומט אויס, אז אלץ דארף אויסגעגעבען ווערען אויף אגודיסטישע צוועקען, נאטירליך וואס די אגודה נאך האבען אויף אזויפיל פערשטענדניש, אז דאס אפפאל זאל אויך געהערען צו אגודע". אזוי האבען דאס מאטיווירט די שארפע אגודיסטען, ס'זענען געווען אזעלכע, וועלכע האבען דערצו נישט געוואלט דערלאזען, האלטענדיג, אז עפעס ווערט גענומען פון אלע יודען און דעריבער הארפען אלע יודען געניסען פון דעם קהלה-בודזשעט.

די „אגודה" איז אבער דורכגעקומען צווישען זיך אין איהרע ד' אמות און דעריבער איז צום סאמע סוף ארויסגעקומען א בודזשעט, וועלכער האט נישט קיין קלארען כאראקטער, ער האט אין זיך אלץ און גארנישט.

איידער מיר וועלען אנהויבען צו אנאליזירען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934 וועלען מיר געבען געדרעכט דעם פרעזעס מינצבערג, וועלכער האט געהאלטען, אז די בעסטע עקספאזע פאר'ן בודזשעט פון 1934, וועט זיין די אויספיהרונג פון בודזשעט פון 1933. לויט דער דאזיגער אויספיהרונג וועלען מיר זיך קענען אנשטויסען ווי אזוי ס'וועט אויספיהרען די ארבייט אין יאהר 1934, ווייל סוף-כל-סוף איז דאך א פרעלימינאר-בודזשעט נאר א גרויסע רייה פון צונויפגעשטעלטע ציפערען, גרעסערע אבער קלענערע, מעהר אימפאנירענדע אדער ווייניג אימפאנירענדע, דער עיקר איז דאך ווי אזוי דער בודזשעט ווערט רעאליזירט. דאס און נאר דאס בעווייזט דעם כאראקטער פון די, וועלכע רעאליזירען דעם בודזשעט און דעם כאראקטער פון דער אינסטיטוציע. מיר וועלען דעריבער אויך קודם-כל בעטראכטען די רעאליזירונג פון בודזשעט פאר'ן יאהר 1933.

מיר האבען דאס שוין אנגעוויזען פאריאהרען און נאך פריהער, אז דער לאדזער קהלה-בודזשעט איז א זעהר קליינער, ווען מען רעכענט פון איהם אראפ די שכירות און די נויטיגסטע אויסגאבען בלייבט פון איהם כמעט ווי גארנישט אויף צו בעפרידיגען די אינטערעסען פון דער לאדזער ארימער יודישער בעפעלקערונג. דעריבער איז פון דעם געדרונגען, אז טאקע דאס ביסעלע האט נישט געדארפט און נישט געטארט פערקלענערט ווערען.

דער פרעזעס האט ערקלערט, אז דער בודזשעט איז רעאליזירט געווארען אין הונדערט פראצענט, די ציפערען אבער בעווייזען עפיס אנדערש. אמת, אז אין דער גלאבאלער סומע קען מען אויף דעם אופן אורטיילען. דאס איז אבער בשום אופן קיין בעוויז, ווייל ס'איז נויטיג בפרטיות צו אנאליזירען פונקט ביי פונקט דעם אלטען בודזשעט און דעמאלס וועלען מיר קענען ציהען די געהעריגע קאנסעקווענצען פון דעם, צי איז באמת דער בודזשעט פאר 1933 אויסגעפיהרט געווארען אין 100 פראצענט.

(פארטזעצונג קומט)

פארשריפטען וועגען איבערגעבען אנ'אונטערנעהמונג

אויב אנ'אונטערנעמונג ווערט פערקויפט, ארענדירט אדער גייט איבער אויף אנ'אנדערן אופן צו א צווייטען פערזאן, מוז וועגען דעם איבערגאנג צוזאמענגעשטעלט ווערען א שריפטליכער בעוויז און די פיגורירענדע אויף איהם אונטערשריפטען פון די צדדים מוזען רעיענטאליש בעשטעטיגט ווערען. קוים האנדעלט זיך וועגען א רעגיסטרירטען (אין גרעסערן מאסשטאב) סוחר מוזען די דאזיגע אומשטענדען ארייגעצויגען ווערן אומבאדינגט אין האנדעלס-רעגיסטער.

דער פערקויף פון אנ'אונטערנעמונג נעמט ארום אלס, וואס גייט נאר אריין אין בעשטאנד פון דער אונטערנעמונג אלס ארגאניזירטע גאנצקייט אפרט די פירמע פאבריק-מארקען, האנדעלס-ביכער שוץ-פאטענטען, סחורות-מוסטערן, רעכט אויפצומאנען געשעפטליכע חובות, לאקאטארען-רעכט אויף די געשעפטס-לאקאלען. דער קויפער נעמט אויך איבער די פעראנטווארטליכקייט פאר די שולדיגע געשעפטס-חובות לגבי דעם פערקויפער. דער פערקויפער איז מחויב אלץ געוויסענהאפט מיבערצוגעבען און וועגען אלעם גענוי צו אינפארמירען דעם קויפער.

אין פאל ווען ס'ווערט פערקויפט אנ'אינטערנעמונג פון אנ'אזוי-גערופענעם רעגיסטרירטען סוחר לויט א רעיענטאלען אקט, איז דער קויפער צוזאמען מיטן פערקויפער סאלידאריש פעראנטווארטליך פאר אלע חובות, וועגען וועלכע ער האט געוואוסט אדער געמוזט וויסען. וויבאלד דער קויפער איז א קרוב פון פערקויפער, ווערט אנגענומען, אז ר'האט געוואוסט וועגען די התחייבות'ן. א רעכטליכע אינאוואציע אין דעם פרט שאפט דער פונקט 2, ארטיקעל 43, לויט וועלכען אלע התחייבות'ן, פאר וועלכע דער קויפער איז נישט פעראנטווארטליך, ווערען לגבי דעם פערקויפער אויטאמאטיש צאהל-פליכטענד מיט'ן מאמענט, ווען די אונטערנעמונג איז פערקויפט געווארען, סיידען די דערמאנטע התחייבותן זענען געהעריג גאראנטירט.

אויב געוויסע חובות, וועלכע מ'איז שולדיג דער פערקויפטער אונטערנעמונג, גייען נישט איבער צום קויפער, קוים זענען די בעלי-חובות וועגען דעם נישט אינפארמירט געווארען, האבען זיי דאס רעכט צו בעצאהלען דעם קויפער.

די פעראנטווארטליכקייט פון א רעגיסטרירטען סוחר, וואס פערקויפט אנ'אונטערנעמונג, פאר די התחייבות'ן, פאר וועלכע דער קויפער איז פעראנטווארטליך, ווערט פערעלטערט נאכ'ן אפלויף פון 3 יאהר. רעכענענדיג פון מאמענט, ווען דער פערקויף איז ארייגעטראגען געווארען אין האנדעלס-רעגיסטער.

וואס שייך א פאכטער פון אנ'אונטערנעמונג, וואס געהער צו א רעגיסטרירטען סוחר, טראגט ער א סאלידארישע פעראנטווארטליכקייט פאר די התחייבות'ן פון אייגענטימער. יעדער אפמאך לויט וועלכען א פאכטער איז פריי פון אייגענטימערס חובות, איז נאר אין דעם פאל פליכטענד פאר די קרעדיטארען, אויב זיי איז וועגען דעם אפמאך מיטגעטיילט געווארען, אדער דער אפמאך איז רעגיסטער ירט געווארען.

כדאי צו בעמערקען, אז אין די פאלען, ווען א פאכטער איז נישט פעראנטווארטליך פאר די חובות פון אייגענטימער, קאנען די חובות אבער תיכף מיט'ן מאמענט פון פערפאכטונג אויפגעמאנט ווערען פון אייגענטימער, הגם זייער צאהלונגס-טערמין האט נאך נישט אנגערוקט. כאראקטעריסטיש איז אויך די בעשטימונג, אז די קרעדיטארען פון פאכטער, אויב די חובות זענען ענטשטאנען דורכן פאכט מעגען סעקוועסטרירען די רוי-שטאפען און סחורות וועלכע געפינען זיך אין דער פערפאכטעטער אונטערנעהמונג, אומאפהענגיג צי זיי זענען דאס אייגענטום פון פאכטער אדער אייגענטימער.

ראדיא-ווינקעל

ערפינדער פון ראדיא — א יוד

עס איז געווארען 40 יאהר זייט עס איז געשטארבען פראפ. היינריך הערץ, איינער פון די געניוסען, וועמען די וועלט וועט אייביג געדענקען און דאנקבאר זיין פאר דער גרויסער מתנה, וואס ער האט געשענקט דער מענשהייט — די ראדיא-כוואלעס.

פראפ. הערץ האט אין יאהר 1887 איינגעלאזען זיך צו זיך עטליכע גרויסע געלעהרטע און מיט דער גאנצער בעשיידענהייט פון א געלעהרטען האט ער זיי ערקלערט, אז עס איז איהם געלונגען פעסטצושטעלען די עקזיסטענץ פון עלעקטרא-מאגנעטישע כוואלעס אדער אנדערש געזאגט, די ראדיא-כוואלעס. דערביי האט ער דורכגעפיהרט א קליינעם עקספערימענט. אין עק צימער האט ער געלאזט דעם עלעקטרישען שטראם און אין זעלבען מאמענט האט אין צווייטער עק צימער אנגעהויבען קלינגען ווי פון זיך אליין אנ'עלעקטריש גלעקעל.

פראפ. הערץ האט אבער גאנץ ווייניג געהאלטען פון זיין ערפינדונג. ער האט דער ראדיא-כוואליע נישט צוגעשריבען קיין פראקטישע בעדייטונג און זיין ענטציקונג האט ער בעהאנדעלט פון ריין וויסענשאפטליכען שטאנדפונקט. פראפ. הערץ האט ערקלערט, אז דער וויסענשאפט איז געלונגען ארויסצורייסען נאך א סוד פון דער נאטור און אזוי ארום איז מעגליך געווארען צו מאכען נאך א שריט פאראויס אויפ'ן וועג פון געפינען די געזעצען וואס רעגירען מיט דער וועלט.

פראפ. הערץ האט אפילו נישט דערלעבט צו האבען נחת פון זיין ראדיא-כוואלע און ווי עס איז אפט דער גורל פון גרויסע געלעהרטע האט די וועלט שנעל פארגעסען וועגען דעם פאטער פון ראדיא. ער איז געשטארבען אין יאהר 1894 און 3 יאהר שפעטער איז דעם יונגען מארקאני געלונגען פראקטיש אויסצונוצען די דאזיגע ערפינדונג און מיט דער הילף פון דער ראדיא-כוואלע איבערצושיקען סיגנאלען אויף ווייטע שטרעקעס. מארקאניס נאמען איז געווארען בערימט אויף דער גאנצער וועלט און פיל מיינען טאקע, אז ער האט עס ערפונדען ראדיא.

עס איז זיך אויך נישטא, וואס צו וואונדערן, וואס דער 40-טער יאהרטאג נאך פראפ. הערץ'ס טויט איז אריבער אין דייטשלאנד שא-שטיל. פראפ. הערץ האט געהאט דאס אומגליק צו האבען א יודישען פאטער. דעריבער איז פראפ. הערץ לויט היטלעריסטישען דין טריף פסול. פונדעסטוועגען, שאדט עס נישט דעם היטלעריסטישען פראפאגאנדע מיניסטער געבעלס זיך צו בענוצען טאקע מיט דער דאזיגער „יודישער" ערפינדונג פון פראפ. הערץ, כדי מיט איהר הילף צו זייען האס און שנאה צום יודישען פאלק.

א ביטערע איראניע פון גורל! דאס יודישע פאלק ווערט געשלאגען מיט א געווער, וואס עס האט אליין ערפונדען.

עס איז אפשר א רייגער צופאל, אבער גראד איז אויסגעקומען, אז צום 40-טען יאהרטאג נאכ'ן טויט פון גרויסען יודישען געלעהרטען האבען די אנטענעס פון דער ראדיא-סטאציע אין תל-אביב אנגעהויבען ארויסצושטראהלען אין דער לופט דאס יודישע ווארט.

א דאנק דעם וועט מיט דער הילף פון דער יודישער ראדיא-סטאציע אין א"י פונאנדערגעטראגען ווערען דער „קול יעקב" איבער דער גאנצער וועלט און אויף די כוואלעס פון עטער וועט זיך טראגען דאס מעכטיגע ווארט פון יודישען פאלק.

ראדיא-פאלאץ אין מאסקווע

אויף דעם „מיאסניצקי" פלאץ אין מאסקווע ווערט איצט אויפגעשטעלט א „פאלאץ", אין וועלכען עס וועט זיך געפינען די צענטראלע פון אלע סאוויעטישע ראדיא-סטאציעס.

ווי עס ערקלערען די סאוויעטישע אינזשיניערען וועט דער דאזיגער ראדיא פאלאץ זיין דער גרעסטער אויף דער וועלט.

אין דער געביידע וועלען זיך געפינען 55 גרויסע סטודיעס און א ריזיג טעאטער אונטערן פרייען הימעל פאר 10,000 מאן.

וואהרשיינליך וועט דאס דאזיגע ריזיג טעאטער אויפגעשטעלט ווערען אויפ'ן טאראס פון „פאלאץ".

דאס בויען פון דאזיגען גראנדיעזען ווערק וועט דויערן מינדעסטענס צוויי יאהר, אזוי אז די ערעפנונג פון „ראדיא-פאלאץ" וועט פארקומען נישט פריהער ווי אין יאהר 1936.

יודען געדענקט!
היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד
אייער געווער געגען זיי איז באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד!

ווער עס וויל
זיך בעפרייען פון אבסטרוקציע און זיינע פאלגען ווי אונפערדייליכקייט, איבעלקייט, אויפבלאזונג פון בויך א.ז.וו. דארף זיך פערזוכען מיט
„Kaskaryn Leprens"
מ'פערבראוכט 1 אדער 2 פילען ביינאכט בעת'ן עסען.
קליינער קאסט, א טארעבקע 40 גר. צו בעקומען אין יעדער אפטייק.

היינט פאלקס-פארשטעלונג אין „פילהארמאניע"
היינט מאנטאג 5 אווענד ווערט געשפילט די שלאגער אפערעטע „אוי אמעריקא" צו פאפולערע פרייזען מיט מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאבסאן אין די הויפטראלען.

אורקע נאכאלניק'ס „גנבה'שער יושר" אין „קאמעראל-טעאטער"
אין יודישען „קאמעראל - טעאטער" אל. 1 מאי 2, ווערט געשפילט מיט גרויס ערפאלג אורקע נאכאלניק'ס מייסטערווערק „גנבה'שער יושר".
היינט מאנטאג 9 אווענד ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע אין די הויפט-ראלען שפילען: חיים סאנדלער, חנה לעווין און ראזא סאנדלער.

פאר גארד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 5—9 אווענט.
זונטאג פון 10—1 מיטאג.
אלע ארט אנאליזען.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף וואולטשאנסקא 65
(רוג אנדזשעיא) טעל. 172-44
נעמט אן פון 3—5 נאכמ.

יודיש קאמעראל-טעאטער
אלעע 1. מאי 2.
גאסטשפילע פון אנסאמבל פון ווארשאווער „פאוויליאן"-טעאטער
אנפיהרונג:
חיים סאנדלער
היינט און טעגליך
אורקע נאכאלניק'ס
מייסטערווערק
„גנבה'שער יושר"
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11—2 און פון 5 נאכמיטאג.

ספּאָרט-בעוועגונג

פוסבאָל-מעטשען אין לאָדז

אוניאָן-טורינג — הכח 0:7 (0:2)

הכח האָט געשפּילט אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: ראַפּאַפּאָרט, פּילאַר, זאַקליקאָווסקי, קליין, קאַפּלאָוויטש, זימענפעלד, קרייצער, יאַסקאָוויטש, גרינבוים, פּרעסער און שעראַקאָוויאַק.

הכח האָט דאָסמאָל פיל ערגער געשפּילט ווי מיט ל. ק. ס. אין דער פאַרגאַנגענער וואָך. סיי די הינטער-ליניע און סיי די שטורם-ליניע האָט געשפּילט אָהן קאָפּ, קיין שום צילבעוואוסטע אַקציע איז נישט געפירט געוואָרען און בכלל האָט עפּיס אין דער מאַנשאַפט געפעהלט. דער נייער שפּילער גרינבוים אַלס צענטער-שטורמער האָט אויך נישט בעוויזען קיין גרויסע קונצען. ער איז באמת אַ האַרטער שפּילער, אָבער ער קען נישט דאָס „לאָדזשער שפּילען". בעסער האָבען שוין אין הכח געשפּילט די פערטיידיגער און בעזונדערס ראַפּאַפּאָרט, וועלכער האָט פערהיטען פון אַ גרעסערער מפּלה.

דאַגעגען האָט דער מייסטער פון „א"-קלאַס אוניאָן-טורינג געוויזען, אַז די מאַנשאַפט איז גוט צוגעגרייט צו די היינטיגע קאַמפּען, אַלע האָבען גוט געשפּילט, מיט דער גרויסער צאָהל טויערען האָבען זיך געטיילט: קלימטשאַק (4), בעקער (2) און כאַינאַצקי (1).

ריכטער — ה' כאַינאַצקי.

ווימאַ — ווידזעוו 2:3 (1:1)
ל. ט. ס. ג. — קרושענדער 0:4
מכבי — פּ. ט. צ.

וואַרשעווער „פּאָלאָניאַ" אין לאָדז

פּאָלאָניאַ — ס. ק. ס. 0:1

אין די ראַהמען פון די פייערליכקייטען לכבוד דעם נאָמענסטאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכע זענען איינגעאָרדנט געוואָרען דורך ס.ק.ס. איז געכטען פאָרגעקומען אַ פוסבאָל-מעטש צווישען פּאָלאָניאַ און ס.ק.ס. געזיגט האָט פּאָלאָניאַ, הגם זי האָט נישט אַרויסגעוויזען קיין עקסטראַ-קלאַס. דאָס טויער האָט געשאָסען לאַנקאַ.

גימנאַסטישע קורסען אין „בר-כוכבא"

דער ספּאָרט-קלוב „בר-כוכבא" טיילט מיט, אַז ס'איז געעפענט געוואָרען אַ נייע גימנאַסטישע גרופּע, וועלכע געפינט זיך אויך אונטער דער לייטונג פון ה' זיידע. איינשרייבונגען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט.

שווער-אַטלעטישע מייסטערשאַפטן אין לאָדז

ווער זענען די פּוילישע מייסטער אין געוויכט-הויבען און רינג-קאַמף

שבת האָבען זיך אין לאָדז אָנגעהויבען די פּוילישע מייסטערשאַפטען אין געוויכט-הויבען און אין רינג-קאַמף, און די מייסטערשאַפטען נעהמען אָנטייל אַלע אַטלעטישע קרייזען פון פּוילען. אַמגרעסטען זענען געווען די מאַנשאַפטען פון שלעזיען, וואַרשאַ, פּויזען, פּאָמערן און לאָדז, וועלכע זענען בעשטאַנען צו 20 מענשען יעדער, ווייטער קומט קראָקע מיט 11 אַטלעטען, לעמבערג 3, ווילנע 2 און לובלין 1.

די מייסטערשאַפטען האָט געעפענט דער פּרעזעס פון לאָדזער אַטלעטישען קרייז-פערבאַנד ה' קאַפּטשינסקי, בעגריסענדיג אַלע פאַרשטעהער, וועלכע זענען געקומען פון אַלע עקען אין פּוילען, דאַן האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע דער לייטער פון מלוכה'שען אַמט פאַר פיזישער ערציהונג פּאָלקאָווניק גאַבריש, דאַן איז געשפּילט געוואָרען דער פּוילישער הימן און ס'זענען געמאַכט געוואָרען אויסרופען לכבוד דעם מלוכה-פּרעזידענט און מאַרשאַל פּילסודסקי.

דאַן האָבען זיך אויף 3 מאַטען אָנגעהויבען די פאַרקאַמפען, וועלכע האָבען געדויערט ביז שפּעט ביינאַכט, אין אַלגעמיין זענען שבת פאָרגעקומען 80 קאַמפען, שבת זענען שוין פערענדיגט געוואָרען די מייסטערשאַפטען אין געוויכט-הויבען אין די דאָזיגע קאַמפען וואָס לאָדז האָט געהאַט אַזאַ טראַדיציע און ספּעציעל האָבען זיך געהאַט אויסגעצייכענט די יודישע אַטלעטען פון בר-כוכבא און דאַן פון „מכבי", האָבען די לאָדזער דאָסמאָל געשפּילט אַ זעהר שוואַכע ראָל.

אין האַלב-געוויכט האָט די מייסטערשאַפט ערצילט הימעל (פּאָמערן) 320 קילאָ פאַר גלאָוואַצקי (וואַרשאַ) 317,5 קילאָ און זילבערבוים (מכבי לאָדז) 310 קילאָ.

אין פעדער-געוויכט האָט די מייסטערשאַפט דערגרייכט רוסעק (שלעזיען) 365 קילאָ.

אין דער לייכטער וואָג — דערבאַשאַ (קראָקע) 385 קילאָ.

אין דער מיטעלער וואָג — שטולעץ 1 (שלעזיען) 400 קילאָ.

אין דער האַלב-שווערער וואָג — גריבעק (שלעזיען) 400 קילאָ.

אין דער שווערער וואָג — מאַינקאַ (שלעזיען) 465 קילאָ.

אין די רינג-קאַמף - מייסטערשאַפטען האָבען אָנטיילגענומען 120 ספּאָרטלער. די מייסטער-טיטלען האָבען דערגרייכט די ספּאָרטלער פון וואַרשאַ און שלעזיען. די רינג-קאַמף פערמעסטונגען האָבען זיך פערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט.

טשעכיען — פּוילען 4:4

באָקס-קאַמפּען פאַר פּראָפעסיאָנאַלען אין קרולעווסקאַ-הוטאַ

אין קרולעווסקאַ-הוטאַ איז פאָרגעקומען אַ צווישען-מלוכה'שער באָקס-מעטש פון די פּראָפעסיאָנעלע באָקסער פון פּוילען און טשעכאָסלאָוואַקיי. דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט 4:4. אין אַלגעמיין זענען פאָרגעקומען 4 קאַמפּען צו 10 רונדען און איין קאַמף וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען אויף 12 רונדען, דער ניוואָ פון די קאַמפּען איז געווען אַ הויכער, די קאַמפּען זענען געווען גענוג אינטערעסאַנט. די טשעכען זענען געווען פיזיש שטאַרקער. די פּאָליאַקען זענען אָבער געווען האַרטער און מעהר אויסהאַלטעוודיג, דער רעזולטאַט איז אַ ריכטיגער.

אין די בעזונדערע קאַמפּען האָט קאַנטאָר (פּוילען) רעמיזירט מיט אמבראָז (טשעכיען), יעטאַמסקי (פּוילען) האָט אויסגעקעמפט אַ רעמי-רעזולטאַט מיט אַסטראָזשניאַק (טשעכיען), וויסאָצקי (פּוילען) האָט פערשפּילט אויף פּונקטען מיט פּאַקאָרני (טשעכיען) און גורגי (פּוילען) האָט געוואונען אויף פּונקטען מיט'ן געוועזענעם מייסטער פון אייראָפּאַ האַררי שטיין (טשעכיען).

אין קאַמף אויף דער מייסטערשאַפט פון

פּוילען פאַר פּראָפעסיאָנעלער און האַהן-געוויכט האָט וואָראָדזשידלאָ געוואונען ביי באַבאַטן.

הודערער וועט-קאַמף

קאַמברידזש-אָקספאָרד

דער טראַדיציאָנעלער רודערער וועט-קאַמף צווישען דער אוניווערזיטעט אָקספאָרד און קאַמברידזש האָט זיך פערענדיגט מיט אַ נייעם זיג פון קאַמברידזש און דער רעקאָרד-צייט פון 18 מינוט 3 סעקונדען, דאָס געיעג איז פאָרגעקומען אויף דעם טראַדיציאָנעלען שטח פון 6840 מעטער. דער דאָזיגער וועט-קאַמף קומט פאָר יעדעס יאָהר היי-יאָהר איז אויסגעשפּילט געוואָרען דער 86-טער וועט-קאַמף.

פערזאַמלונג פון דער „ליגע"

נעכטען איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער פוסבאָל-ליגע. ס'איז בעשטעטיגט געוואָרען דער בעשלוס צו פערקלענערען היינטיגעס יאָהר די צאָהל פוסבאָל-דרוזשינעס אין דער ליגע ביז 11. איבעראיאָהר זאָלען צו דער ליגע געהערען נאָר 10 דרוזשינעס.

באָקס-מעטש לאָדז—וואַרשאַ 8:8

נעכטען איז אין פילהאַרמאָניע זאַל פאָרגעקומען דער באָקס-מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאַנץ פון לאָדז און דער רעפּרעזענטאַנץ פון וואַרשאַ. דער מעטש האָט זיך געענדיגט מיט 8:8. די בעזונדערע רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע: ראָטהאָלץ (וואַרשעווער „גוויאַזדאַ") האָט געשלאָגען אויף פּונקטען פּאַוולאַק, ספּאַדענקעוויטש (ל.) האָט געשלאָגען מאַלעצקין (וו.), פּאַסטושטשאַק (וו.) האָט בעזיגט וואַשניאַקעוויטשען (ל.), באַנאַשאַק (ל.) האָט בעזיגט אַדשאַרעקן (וו.), אַנטשאַק (וו.) האָט בעזיגט שטאַהל 2 (ל.), כמיעלעווסקי האָט קוים בעזיגט זשאַרעקן (וו.), אַנטשאַק (וו.) האָט בעזיגט קלאַדאַס (ל.).

אין דער שווערער וואָג האָט לאָדז בעקומען פּונקטען דורך וואָלקאָוון, זיכלער, כאַר. קאַפּראַנסקי.

אויסערן פּראָגראַם האָט טאַבאַרעק (ל.) רעמיזירט מיט ביישטאַטען (וו.).

וויכטיגסטע פוסבאָל-מעטשען אין לאַנד

קראַקאָוויאַ — נאַרבאַרניאַ 2:3
וויסלאַ — פּ. ק. ס. (קאַטאָוויץ) 0:6
אויבערשלעזיען — דייטש-שלעזיען 0:0

אין דער אויבערשלעזישער רעפּרעזענטאַנץ האָבען געשפּילט 8 שפּילער פון רוך.

לעגיאַ — פּאָסט-בעאַמטע (קאַטאָוויץ) 1:5
וואַרטאַ — פּאָלאָניאַ (בידגאָשטש) 3:7
ל. ק. ס. — ט. ק. ס. (טאָרן) 1:6

מאַרש סולעיובעק—בעלוועדער

היינט אין נאָמענסטאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי קומט פאָר דער טראַדיציאָנעלער מאַרש פון הויז פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין סולעיובעק און בעלוועדער. אין מאַרש נעהמען אָנטייל 100 מאַנשאַפטען צו 13 פּערזאָן.

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאָג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערע וואַרטע-זאַל

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראַגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

דער אייער-פּאַראַגראַף

ר. איזראַעל

63

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

פריצי איז אַריין אין דעם אַלגעמיינעם אָרעסטאַנטען צימער, וואו אין זיין שטענדיגען ווינקעל איז געזעסען היינריך זאַקס.

— היינריך זאַקס, האָט פריצי געשריגען אויפ'ן קול, אַז אַלע זאָלען דאָס הערען, איהר זענט בעפרייט געוואָרען, איהר קענט צונויפנעהמען איי'ערע זאַכען און זיך מאַכען אין וועג אַריין

— ווידער אַ קרבן האָט קאָן געמורמעלט אונטער דער נאָז

פריצי האָט אויף קאַנען ביז אַ קוק געטאָן, אָבער גאַרנישט געענטפערט, פערקעהרט, ער איז בעווען צופרידען, וואָס קיינער איז איהם אין גאַרנישט נישט אויסגעפאַלען און האָט געהאַט אַלע אויסזיכטען, אַז זיין פּלאַן זאָל זיך איינגעבען

היינריך האָט אַרויסגעוויזען זיין פרייד צוליב זיין באַהעבטער בעפרייאונג, איבעריגענס האָט ער געפיהלט וויפיל ער האָט נאָך מיטצומאַכען ביז ער וועט אמתדיג בעפרייט ווערען און פריצין זאָל זיך שוין אפילו איינגעבען איהם אַרויסצובעקומען פון דאַנען, וויפיל שוועריקייטען וועט ער באַקהאָבען ביז ער וועט זיך אַרויסבעקומען פון דעם דאָזיגען פערשאָלטענעם לאַנד און דאַן... וואָס וועט ווייטער זיין, האָט ער נישט געטראַכט, אָהן אַ גראָשען געלד, אַוועק פון אַזאַ רייכטום און צוריק אַריין אין אַ לעבען פול מיט זאָרגען און דאגות, נישט נאָר פאַר זיין אייגענעם גורל נאָר פאַר'ן גורל פון זיין מאַמען און זיין ברודערל, און העלען? וואָס וועט מיט איהר איצט זיין? וואָס וועט זי איצט טאָן, און דער

עיקר, וואָס וועט ער טאָן אָהן דער דאָזיגער איידעלער נשמה, וועלכער ער האָט שוין געהאַט איבערגעגעבען זיין עקזיסטענץ און זיין צוקונפט. היינריך האָט נישט געהאַט צופיל זיך צו קלייבען, ער האָט גאַרנישט געהאַט מיט זיך, ער איז אַזוי אומגעריכט אַרעסטירט געוואָרען, אַז ער האָט נישט געהאַט קיין צייט זיך צוצוגרייטען אַדער עפּעס מיטצונעהמען, פון דער צייט אַן האָט מען אויך קיינעם צו איהם נישט צוגעלאָזען, נאָך איידער היינריך האָט בעוויזען זיך צו געזעגענען מיט די עטליכע בעקאַנטע יודען און נישט-יודען, וועלכע האָבען זיך דאָ געפינען צוזאַמען מיט איהם, האָט פריצי איהם אָנגענומען פאַר'ן אָרעם און אַרויסגעפיהרט, פריצי האָט בעוויזען נאָך צו זאָגען צו היינריכן אַזוי, אַז קיינער זאָל נישט הערען.

— דו וועסט זיך גאַרנישט פרעגען, וועסט געהען מיט מיר, אַזוי ווי איך וועל הייסען, זאָלסט האָבען גענוג מוט און דרייסטקייט אַדורכצוקומען דעם שווערען וועג. פריצי איז געגאַנגען דרייסט מיט דעם געפאַנגענעם, ער האָט געהאַט ביי זיך אַ דורכלאָז-שיין פאַר זיך און פאַר דעם אַרעסטאַנט אַזוי אַז די וואַך האָט איהם מעהר נישט געקענט פערהאַלטען, אין דער קאַנצעלאַריע ביים פענסטער איז געשטאַנען קראַביץ, וועלכער האָט באַכגעקוקט פריצין און זאַקסן אַזוי לאַנג ביז מ'האָט זיי געזעהן אויפ'ן הויף פון געפאַנגענעם לאַגער, דאַן האָט ער געגעבען אַ מאַך מיט דער האַנד און איז אַוועק פון פענסטער.

קאַפּיטעל 14

אלפרעד בעהמע איז חושד..

באַלד ווי בעהמע האָט געהאַט זיין שאַרף געשפּרעך מיט העלען איז דעם פאַבריק-ביוראָ, איז בעהמע געווען זיכער, אַז העלען וועט נישט ריזיקירען נישט צו קומען צו איהם אין שטוב אַריין דעם מיטוואָך אָוונט, ער האָט געהאַלטען, אַז איהם האָט זיך שוין איינגעגעבען גענוג צו קאָמפּראָמיטירען העלען אין איהרע אויגען אַליין און זי וועט מורא האָבען פאַר אַן עפענטליכען סקאַנדאַל נישט אַזוי ווייט צוליב זיך אַליין, ווי צוליב איהר פאָטער, דעם הויפּט-קאָמענדאַנט און אפשר אויך צוליב... היינריך זאַקס, וועגען וועלכען בעהמע האָט איצט געוואוסט גאָר אַזויפיל, אַז העלען האָט נאָך נישט פערלוירען די האָפנונג איהם צו ראַטעווען, ביי בעהמען האָבען די אויגען געגלאַנצט, ער האָט זיך בעלעקט אַזוי ווי אַ הונגעריגער וואָלף ביים געדאַנק, אַז היינט אין אָוונט וועט זיין ביי איהם העלען און ווי וועט שוין קיין שום ווידערשטאַנד נישט שטעלען, ער איז געווען צופרידען פון זיך אַליין, ער האָט זיך געהאַלטען פאַר אַ גרויסען חכם ווען ער האָט זיך אַריינגעטראַכט וואָס פאַראַ קאַשע ער האָט פערקאָכט און ווי דאָס גליק שפּילט איהם צו, אַז אַ חוץ העלען וועלכע ער האָט ערואַרטעט איז ער נאָך ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט געוואָרען אַזוי שטאַרק פּאָפּולער, אַזוי בעריהמט, אַז ער האָט איצט אַלע אויסזיכטען אויף גרויסע אוואַנסען אַזוי, אַז אויב דער איצטיגער רעושים זאָל זיך דערהאַלטען, וועט ער נאָך מאַכען אַ גרויסע קאַריערע, דאָס איז געווען אונטער יעדען ספק

— דאָס שלעכטע איז נישט אויף אייביג, האָט ער זיך געטראַכט, מ'דאַרף נאָר האָבען אַביסעל שכל, ווי לאַנג איז גאָר ווען דער יוד היינריך זאַקס האָט געעפענט מיר די טיר פון זיין קאַבינעט און מיך גאַנץ פשוט פון דאָרט אַרויסגעוואָרפען, ווי בעליידיגט איך

האָב זיך דעמאָלס נישט געזאָלט פיהלען האָב איך אָבער נישט געהאַט קיין שום עצה צו רעאַגירען און איך האָב געמוזט פערבייסען מיט די ליפּען, — איצט דוכט זיך מיר איז אַביסעלע אַנדערש. האָב בעהמען אַ שמייכעל געטאָן, און אַריינגעקוקט אין שפּיגעל, כדי צו זעהן צי ער איז דערוועלבער

בעהמע האָט געהייסען איינקויפען פון די בעסטע משקאות און מאכלים און אַנגרייטען פאַר צוויי פּערזאָן אויפ'ן אָוונט, דער אַלטער דינער האָט דאָס נישט געקענט בעגרייפען, ער'שט ווי לאַנג ווי זיין בעל-הבית האָט געהאַט אַזאַ וואונטערע מיט אַ מיידעל און שוין דעם ערשטען טאָג ווען ער איז צוריקגעקומען פון שפּיטאָל הויבט ער שוין ווידער אָן, ער האָט געקענט זיין בעל הבית פאַר אַזאַ פערשוין אָבער איהם האָט זיך נישט געגלויבט, אַז ער וועט פעהיג זיין אַזש אויף אַזאַ חזירי

דער אַלטער האָט געפאָלגט, בעהמע איז אַהיים געקומען פריהער ווי שטענדיג, ער האָט אַליין צוגעגרייט דעם טיש, אַליין אויסגעשטעלט דאָס געשירר מאכלים אַזוי ווי ער פערשטעהט דאָס, ער האָט דערנאָך דעם אַלטען געקלאַפּט איבער דער פּלייצע

— זעהסט דו אַלטער, אַז איך וויל עפּעס אויספיהרען, איז ביי מיר נישט פערהאַן, מוז עס אויסגעפיהרט ווערען, היינט וועט אַהערקומען דאָס זעלבע מיידעל, וועלכע האָט מיך הערלאַנגט מיט אַ מעסער אין דער פּלייצע, איך פערזיכער דיך, אַלטער, אַז היינט וועט זי נישט קומען מיט קיין מעסער, נאָר זי וועט זיך מיר אַליין אָפּגעבען דאָ אויף דערזעלבער סאָפע, אויף וועלכער איך בין געלעגען אַ שווער פערוואונדעטער

דער אַלטער האָט אויסגעשטשירעט די ציינער און געשמייכעלט, כדי דאָס זאָל געפעלען זיין בעל-הבית

— הייבט דאַרפסט דו מיך נישט [illegible], האָט בעהמע ווייטער גערעדט

(פאָרטזעצונג קומט)

יודישע שרעק און עלענד אין איצטיגע עסטרייך

די ארימקייט איז גרויס, דער יאוש נאך גרעסער, און די צוקונפט זעהט אויס שווארץ

(א בריף פון ווינער)

דאס לעבען פון עסטרייכישען יודענטום איז געווארען איין אנ'אלגעמיינע טראגעדיע. פון פאליטישען גיהנום און פון דער שרעקליכער פאניק, טאמער זיינען מארגען־איבער־מארגען דאס האקענקרייץ אויף אין עסטרייך, זאל דאס־מאל ניט פיל געהאלפען ווערען. דער טעלעגראף ברענגט יעדען טאג ידיעות איבער'ן פאליטישען געראנגעל אין עסטרייך, וואו ספיטזט זיך א בירגער־קריג אויף א ספעציעלען עסטרייכישען שטייגער. די יודישע באפעלקערונג לעבט איבער זעהר א בייזע צייט, בעזונדערס אין די פראווינץ־געגענטען. די שווערסטע יודישע דאגה איז הערביי די אומזיכערקייט און דער האלטונג פון דער רעגירונג.

דאס מאל וויל איך געבען א בילד פון דעם אינערליכען יודישען חורבן אין עסטרייך. דער יודישער קיבוץ אין דאזיגען לאנד, וועלכער איז בפרט אין דער הויפט־שטאט ווין, וואס איז געוואקסען זינט דעם יאהר 1848 אין א וואונדערבארען טעמפא, איז געווארען פלוצים קראנק און שוואך, אריינפאלענדיג אין א מצב פון שנעלער געפעהרליכער ירידה. אין פערלויף פון די לעצטע 85 יאהר איז די ווינער יודישע קהלה געוואקסען פון א האלבען טויזענט נפשות אויף קיין עין הרע צוויי הונדערט טויזענט. פון עטליכע צעהנדליג הויף־מעקלער, מיט עטליכע הונדערט יודען, וואס זיינען פרנסה ארום זיי, איז געווארען א מעכטיגער יודישער קיבוץ, די צווייטע גרעסטע יודישע קהלה אין איראפע. ביי פיל איז געווען שפע, ביי אנדערע פרנסה ברווח. הערביי איז געווען א שטענדיגער יודישער צושטראם פון מזרח און פון מערב. קיינער האט ניט געליטען קיין הונגער, פריהער אדער שפעטער האט זיך יעדער געפונען א שטיקעל פרנסה, ס'איז אויפגעוואקסען א הויכער סאציאלער שיכט. מ'האט געשאפען אינדוסטריע, האנדעל און וואוילשטאנד פאר'ן לאנד און פאר זיך אליין. ס'האבען זיך געבילדעט ברייטע שיכטען פון הויכער און מיטעלער אינטעליגענץ און, מ'האט געשאנקען דאס לאנד מיט וויסענשאפטלער, קינסטלער און טעכניקער פון אינטערנאציאנאלען פארנעם. דער יודישער מיטעלשטאנד האט ענטוויקעלט דעם עסטרייכישען מסחר איבער זייטע גרענעצען, אומגעצאהלטע מיליאנען גאלד זענען געבראכט געווארען פון דער גרויסער יודעלט פאר עסטרייכישער אינדוסטריעלער פראדוקציע. די אויפגעשטאנענע יודישע פינאנץ האט ענטוויקעלט א שטארקען פילאנטראפישען גייסט און אויסגעבויט מיט איהרע נדבות, צוואות און מתנות געוואלדיגע סאניטארע, סאציאלע, קולטורעלע און פילאנטראפישע איינריכטונגען, וואס זענען געווארען א מוסטער פאר פיל לענדער און פעלקער. אפילו שוין נאכ'ן וועלט־קריג, שוין אין צעשטיקעלטען, פארקלענערטען עסטרייך, האבען די יודען געראטעוועט דעם עקאנאמישען באזיס פון לאנד. דער יודישער פאבריקאנט, דער יודישער סוחר און פערמיטלער, האבען צוריק פארבונדען דאס אפגעשניטענע, איזאלירטע לאנד מיט די עקאנאמישע צענטערען פון דער וועלט. דער פאליציי־פרעזידענט פון ווין, דער שפעטערער מעהרמאליגער בונדעסקאנצלער פון עסטרייך, ד"ר האנס שאבער, האט עפענטליך געמאכט דער יודישער באפעלקערונג אט דעם קאמפלימענט, אז זי האט עס נאכ'ן וועלט־קריג געראטעוועט עסטרייך פון עקאנאמישען אונטערגאנג.

פאר די לעצטע 2—3 יאהר איז געקומען די שרעקליכע ווענדונג. דער עקאנאמישער קריזיס אין דער וועלט און די פאליטישע איבערקעהרעניש אין דייטשלאנד האבען געבראכט אין עסטרייך א פולע קאטאסטראפע אויף אלע לעבענס־געביטען. דאס היטלער־רעזשים אין דייטשלאנד האט ארומגעבונדען מיט א מיהלשטיין אויף'ן האלז פון עסטרייכישען יודענטום. דער יוד אין עסטרייך שטיקט זיך עקאנאמיש, סאציאל, קולטורעל און פאליטיש, אז ער קאן שוין קוים כאפען דעם אטעם. מיט וואס די פאליטישע ענטוויקלונג אין עסטרייך זאל זיך ניט ענדיגען — אפילו ווען עס זאל בלייבען די איצטיגע רעגירונג מיט'ן איצטיגען קורס, — דאס עסטרייכישע יודענטום האט זיין אמאליגע ראלע פולקאם אויסגעשפילט. עס געהט שטארק בארג אראפ, נאר די שנעלקייט פון דער ירידה הענגט אפ פון דעם אויסגאנג פון פאליטישען געראנגעל צווישען צלם און האקענקרייץ אין עסטרייך. די ירידה אליין איז אבער א פאקט, אפילו ווען דער קאטוילישער קרייץ וועט בעזיגען דעם האקענקרייץ. ניט בלויז מחמת דער קאטאסטראפאלער עקאנאמישער ענטוויקלונג, נאר ווייל דער פאליטישער קאטויליציזם אין עסטרייך האט איבערגענומען, אונטער אנ'אנדער נאמען, א היפשע פארציע פון היטלעריסטישע אידעען און היטלעריסטישע מעשים בנוגע יודען.

די יודישע פלוטאקראטיע אין ווין איז אויסגעשטארבען. די פינאנציעלע מאכט פון ווינער יודענטום איז מעהר ניט פערהאן. די גרעסטע באנקען זענען פערשוואונדען פון פלאץ, די וואס עקזיסטירען נאך, האלטען ביי א גסיסה און וועלען מארגען ניט עקזיסטירען, נישטא מעהר קיין יודישע באנק־דירעקטארען מיט זייער גאנצער סביבה. נישטא מעהר קיין יודישע פינאנסיסטען אין עסטרייך. אויך דער גלאנץ פון די ווינער ראטשילדס איז אויסגעלאשען. איך ווייס ניט, צי עס פאסט זיך אויף זיי דער טיטול „מלך אביון", אבער זיי האבען קיין שום ממשות'דיגען געוויכט ניט מעהר אין עסטרייך. ס'איז ניט וויכטיג, צי ס'איז זיי געבליבען פריוואט א גרויסער אדער קלענער פערמעגען. אין עפענטליכען לעבען פון עסטרייך, אין איהר עקאנאמישער און פינאנציעלער ענטוויקלונג האבען די ווינער ראטשילדס ניט מעהר קיין ענטשיידענע באדייטונג.

אין דער עסטרייכישער אינדוסטריע געהט אן דערזעלביגער פראצעס. די שווערע אינדוסטריע איז תמיד געווען כמעט ריין פון יודען. אין דער מיטעלער און לייכטער אינדוסטריעלער פראדוקציע פערשווינדען די יודישע דירעקטארען צוזאמען מיט זייערע יודישע באאמטע און אנגעשטעלטע. א טייל פון דער אינדוסטריע איז חרוב געווארען; פון דעם וואס עקזיסטירט נאך ווערען די יודען ארויסגעווארפען. פון דער געוואלדיגער „יודישער בורזשואזיע" איז ווייניג געבליבען, ווי נאך א גרויסער שרפה, בלויז דער צע'מדק'טער קוימען. מיר שטעהען פאר דעם פולקאמען חורבן פון דער גאנצער הויכער און מיטעלער שיכט פון ווינער יודענטום. פיל פון זיי ליידען שוין הונגער און קעלט. פיל האבען שוין אויספערקויפט און פער'זעצט אפילו די לעצטע רעזערווען פון טייערע געשיר און שטוב־זאכען. די גרויסע דירות זענען אומגעביטען געווארען אויף איין צימער מיט א קיך, און פיל ווענדען זיך שוין אפען נאך הילף צו דער קהלה. די הילף בעשטעהט בלויז פון א פאר צעהנדליג שילינג, און בעטען פאל, ווייל די צאהל פון די בעדערפטיגע איז געווארען אזוי שרעקליך גרויס, אז גרויסע טיילען פון ווינער יודענטום מוזען שוין לעבען נאר פון צדקה.

כמעט צוויי־דריטעל פון קהלה־בודזשעט איז ווינער געהען אויף הילף פאר אינסטיטוציעס און פאר איינצעלנע. די שטיצע בעטרעפט כמעט פיר מיליאן שילינג, און וואס די קהלה פערטיילט איז פילאנטראפיע, נישט קיין הילף. צו העלפען קאנסטרוקטיוו — אויף דעם איז גאר אזוי פיל געלט נישטא אפילו ביי א מלוכה. אויסהאלטען זעכציג טויזענד יודישע נפשות אפילו נאר מיט די נויטיגסטע בעדערפענישען — דערצו קלעקט נישט דער גרעסטער אוצר. דאס זענען נישט מעהר קיין יורדים, נאר איינפאכע ארימעלייט, וואס פערמאגען אפילו נישט אויף א שטיקעל האלץ און א טרוקענער בולבע. אין די געדיכטע יודישע קווארטאלען פון ווין איז דער יודישער דלות ארויס פראנק און פריי. מענשען, וועלכע זענען נאך נישט לאנג געווען בעלי־בתים, זעצען היינט אין גרופעס אין די קלענערע קאפע־הייזער, כדי אנצוווארעמען זיך. דער קאפע־אייגענטימער זעהט דאס און שווייגט. ער האט נישט קיין ברירה; און אפטמאל וויסט ער, אז ער מיט זיין פאמיליע וועלען מארגען, אדער איבערמארגען אויך זיין אין דעמזעלבען צושטאנד.

דאס איז ביי די מיטעלעהריגע, נו, און וואס איז מיט'ן יונגערען דור, מיט די יונגע סטודענטען, האנדווערקער און ארבייטער?

דארט איז די פערצווייפלונג איבער יעדען גרעניץ. קינדער שטודירען, נישט וויסענדיג צו וואס, די אויסגעשטודירטע האבען נישט וואס אנצוהויבען מיט זייערע קענטענישע און דיפלאמען. אלטע אדוואקאטען, דאקטוירים און אינזשיניערען פערדינען נישט אויף א שטיקעל ברויט. א גאנץ קליינער טייל פון דער פרייער יודישער בערופס־אינטעליגענץ פערדינט נאך אויף חיונה, אבער די גרויסע מעהרהייט ליידט נויט און הונגער. שטעלעס אין עפענטליכע ערטער קענען די יודישע דיפלאמירטע נישט בעקומען, נישט ביי דער מלוכה און נישט ביי איהרע אינסטיטוציעס. קיין יוד פרובט אפילו נישט פאדערען א שטעלע ביי דער רעגירונג און ביי די שטאט־אנשטאלטען, ווייל די ממשלה פון די סאציאל־דעמאקראטען האט אויפגעהערט, און פערשוואונדען איז אויך די פרנסה־געלעגענהייט פאר געוויסע יודישע גרופעס, ספעציעל פאר'ן סאציאליסטיש־פאליטישען און ארבייטער־עלעמענט. די סיטואציע פון דער גאנצער יודישער יוגענד אין עסטרייך איז האפענונגסלאז, — קיין אונטערשייד צי סטודענט, צי בעל־מלאכה, צי טעכנישער פאכמאן. מיט א יאהר צוויי צוריק האבען אפשר צעהן פראצענט פון דער יודישער יוגענד אין עסטרייך געהערט וועגען ארץ־ישראל; געגלויבט אין דעם, און געוואלט ציוניזם האט אפשר א העלפט פון די צעהן פראצענט. היינט ווילען אלע ציוניזם. אלע וואלטען אויך געלאפען אליין קיין פאלעסטינא, ווען מ'וואלט נאר אריינגעלאזען און ווען עס זאל זיין אויף הוצאות.

מ'דארף געדענקען, אז דאס זענען בילדער נישט פון פוילען, נישט פון ליטע, אוקראינע אדער גאליציע, דאס זענען בילדער פון א נייעם יודישען אומגליק אין עסטרייך, אין דער הויפט שטאט ווין. די זעלבסטמארדען אלע פאר טעג מאכען אויף קיינעם נישט מעהר קיין איינדרוק. פערגיפטען זיך מיט גאז, אהער מיט סם אלטע און מיטעלעהריגע יודישע פארפאלקס, ריהרט עס קיינעם נישט מעהר, ווייל די לעבעדיגע איז נאך ערגער.

עס יאגען זיך שוין די גזירות אויף די לעצטע יודישע פאזיציעס, אויך אין קליינעם האנדעל און האנטווערק. אין קיין איינציגער גזירה רעדט זיך נישט פון יודען אדער געגען יודען בפירוש. ניין. אין עסטרייך מאכט מען נישט אזעלכע נארישקייטען ווי אין דייטשלאנד. די פעראָרדנונגען זענען בלויז אז יעדע פראפעסיע דארף בעמען עקזאמענס פון ספעציעלע קאמיסיעס. אויך דער קרעמער וועט דארפען אויסהאלטען עקזאמענס אויף פעהיגקייט און ברענגען א בעווייז, אז מ'דארף נאך אזא געשעפט און אזא מסחר. ווער ס'וועט דאס דערווייזען, — יודען געוויס נישט. דאס יודישע אומגליק אין עסטרייך מארשירט!

ט. א. טענענבלאט.

קלאנג־קינא־טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער־פראגראם!
— I. —
„12 בענקלעך"
וואונדערבארע קאמעדיע
אין די הויפטראלען: Własta Burian
Zula Pogorzelska
i Adolf Dymsza.
— II —
מעכטיגע עקזאטישע מזרח־דראמע, וואס שפילט פאר דאס לעבען אין די הארעמען
א. נ.
„Biała Odaliska"
אין דער הויפט־ראלע: Jose Mojica
נעכסטער פראגראם:
„גרויסע זינדיגערין"
אנהייב 4 נ"מ, שבת און זונטאג 12 בייטאג

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל־גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט־ און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער־שוואכע
אויפנאהם שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אווענד.

דער פאטער

(ערצעהלונג) פון ק. מיכאל

— מעג מען אריינקומען?

סאלאמאן אראנאוויטש, א פערמעגליכער, א שטילער מאנספערשוין פון א יאהר צוויי־און־פופציג, איז געזעסען און איבערקוקט עפעס חשבונות און געשעפטס־פאפירען.

— מען מעג! — האט ער געענטפערט.

אין דער טיר האט זיך בעוויזען זיין עלטערער זוהן ארנאלד.

— דו? וואס־זשע עפעס אזוי אפיציעל? — האט דער פאטער א שמייכעל געטון.

— איך בין געקומען וועגען א וויכטיגען ענין, פאטער — האט דער זוהן געענטפערט, אוועקזעצענדיג זיך אויף א שטול, ווי א פרעמדער בעזוכער, וואס איז געקומען מיט עפעס א בקשה.

— אה, נו, זאג־זשע, וואס איז די וויכטיגקייט?

— פאטער, קאנסטו מיך אויסהערען רוהיג?

— האט, אזוי ווי מיט פערדריסליכקייט אויף דעם פאטער'ס צארטען בליק, ארנאלד א פרעג געטאן...

— נו, נו, דערצעהל... — האט נאך אלץ האלב־שפאסענדיג דער פאטער געענטפערט.

— פאטער! איך געה חתונה האבען...

דער אויסדרוק פון דעם פאטער'ס אויגען האט זיך אין איין רגע שארף איבערגעביטען. די צערטליכקייט איז איבערגעגאנגען אין א צושראקענער פארלוירענקייט.

— דו? האסט חתונה?

— יא! איך האב חתונה!

זייערע אויגען האבען זיך בעגעגענט און אין ביידענס — פון דעם זעלבען שניט און קאליר — אויגען האט זיך אנגעצונדען דער זעלבער הארטער אויסדרוק פון עקשנות.

דאס זענען געווען צוויי פאר צווילינג־אויגען פון פאטער און זוהן.

— הער־אויף רעדען נארישקייטען! — האט דער עלטערער א זאג געטאן און מיט פערדראס אפגערוקט פון זיך די קופע פאפירען.

— איך האב געזאגט — האט דער יונגערער אפגעשניטען און אויפגעשטאנען.

און ערשט איצט האט דער פאטער בעמערקט, אז דער זוהן איז שוין ניט קיין יונגעלע, נאר א מאן.

מיט אונערווארטעטען צארן האט זיך דער פאטער געטאן א שטעל־אויף און איז געבליבען שטעהען קעגען דעם זוהן.

— איז נישט צו פריה? ביי דיר איז דאך נאך אפילו די מילך אויף די ליפען נישט אפגעטרוקענט געווארען...

דער זוהן האט בעראוועט א פיהר געטון מיט דער האנט אויף דער אויבערשטער ליפ און האט פערעקשנ'ט א זאג געטאן:

— שריי נישט. ס'וועט נישט העלפען.

דער פאטער האט צערוערט, ווי א פערוואונדעטער בער, א ווילדע ארומגעשפאנט איבער'ן צימער, צוטענדיג זיך די האלב־גראהע האהר, דערנאך האט ער זיך ווידער אפגעשטעלט אנטקעגען דעם זוהן:

— מיט וועמען?

די אויבערשטע ליפ ביים יונגענמאן האט עטוואס א ציטער געטון און א געדיכטע פארב האט אונערווארטעט, ווי ביי א יונג מיידעל, פערגאסען זיינע באקען.

בייזערענדיג זיך אויף זיך אליין פאר דער ציטערדיגער ליפ און פאר דער ארויסגעטראטענער פארב, האט דער זוהן הארט און הויך א זאג געטון:

— דו ווייסט מיט וועמען...

— איך ווייס?

— יא... דו ווייסט...

דער פאטער האט אויף איהם אנגעשטעלט זיינע אויגען:

— מיט מערי'ן?

דער זוהן האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, עטוואס אפ'ווענדענדיג זיך פון דעם פאטער.

מערי איז געווען אנ'ארימע קוזינע, וואס האט זיך אויפגעהאדעוועט ביי זייער הויז, זי איז געווען מיט דריי יאהר עלטער פון ארנאלד'ן.

— דו ביזט פון זינען אראפגעגאנגען? — איז דער פאטער צוגעשפרונגען צום זוהן און האט איהם ארויפגעלעגט די האנט אויפ'ן אקסעל. — זאג, ביסטו ארונטער פון זינען?

דער זוהן האט מיט אנ'אומגעדולדיגען זשעסט אראפגעווארפען פון זיין אקסעל דעם פאטער'ס האנט, איז אפגעטראטען צום ווינקעל פון צימער און פון דארטען, א שטארק בלאס־געווארענער, האט ער ארויסגערעדט:

— איך האב חתונה מיט מערי'ן!

דער פאטער האט א קלאפ געטון מיט'ן פויסט איבער'ן טיש:

— דו וועסט נישט חתונה האבען!

— ניין! איך וועל יא! איך מוז! — האט פון זיין ווינקעל א געשריי געטון דער יונגערער און זיין קול האט צעציטערט, ווי ביי קינדער, ווען זיי [illegible] אין א געוויין.

— אה! דו מוזט?! זעהר שעהן! זעהר פיין!... איך זאג דיר אבער, אז דו וועסט נישט חתונה האבען! — האט דער פאטער געקלאפט איבער'ן טיש. — הערסט וואס איך זאג דיר? יעצט נישט חתונה האבען! וועסט נישט חתונה האבען! — האט ער נאך אלץ געקלאפט אין טיש (אפילו דאן, ווען דער זוהן איז שוין אין צימער נישט געווען, ווען ער איז מיט כעס ארויסגעשפרונגען און א טראסק געטון מיט'ן טיר.

א שעה צוויי איז דער רייכער סאלאמאן אראנאוויטש אזוי אפגעזעסען פאר זיין טיש, דעם קאפ אנגעשפארט אויף ביידע הענט, און שווער געאטעמט. פון ווייטענס האט מען געקאנט מיינען, אז ער שלאפט. ער איז טאקע געזעסען מיט פערמאכטע אויגען, צוהערענדיג זיך צום ווערטעאג אין זיין הארצען. דער ווערטעאג איז געווען א בעקאנטער, א פיינליכער, א פריהערדיגער, אזא אנ'אלטער ווערטעאג — ער געדענקט איהם גאנץ גוט... נאך מיט גאנצע זעקס יאהר אידער ארנאלד איז אויף דער וועלט געקומען, ווען ער, סאלאמאן אראנאוויטש, איז נאך געווען א יונגער סטודענט, איז ער פונקט אזוי געשטאנען פאר זיין פאטער און געבעטען ביי איהם די ערלויבעניש צו חתונה האבען. יא, היינטיגע קינדער זענען דרייסטער!

ער איז געווען פערליבט אין איטע'ן, זייער פריקאשטשיק'ס טעכטערעל, און דעם פאטער זיינעם איז דער שידוך נישט געפעלען... אך, ווי זיי האבען ביידע געוויינט מיט בלוטיגע טרערען, ווען מען האט איהם, סאלאמאנ'ען, אוועקגעשיקט אין א גרויסער שטאט, ער זאל זיך דארט ארויסשלאגען דאס „משוגעת" פון קאפ...

און ער האט עס זיך טאקע ארויסגעשלאגען. אין פינף יאהר ארום האט ער חתונה געהאט מיט אנ'אנדערער און געבוירען ארנאלד'ן... אבער וואס פאר א פרייז האט ער דערפאר בעצאהלט!..

ווי א שאטען, ווי א שטומער פארוואורף, האט איהם אומעטום און כסדר פערפאלגט די ערינערונג וועגען איטע'ן און האט איהם קיין רוהע נישט געגעבען. זיצענדיג מיט זיין ווייב און האלטענדיג איהר האנט, האט ער געטראכט: „ווען אויף איהר ארט וואלט געזעסען איטע!"... איבערשליסענדיג די ווייב אין זיינע ארעמס, האט ער פאר זיך געזעהן איטע'ן...

דאס איז געווען א וואונד אין זיין הארצען. און איצט — זיין אייגענער זוהן... ארנאלד האט זיך געפונען זיין „איטע'ן" און וויל זי נישט ארויסלאזען פון די הענט...

עפעס האט א ציטער געטון אין פאטער'ס הארצען. עס האט זיך איהם פלוצלונג געגעבען א טראכט, אז דער זוהן — דאס איז ער אליין, און מערי — דאס איז איטע...

ער האט דער ערשטער אנגעקלאפט צום זוהן אין צימער:

— מעג מען אריינקומען?

עס האט זיך דערהערט א שארך, א קלאפ פון עפעס א שטיק מעבעל און פון צימער האט, פערביי דעם פאטער, ארויסגעשלופט מערי.

ארנאלד איז געשטאנען, צופענדיג זיך די אויבערשטע ליפ און קוקענדיג אנגעכמורעט צו דער ערד.

— וואס איז? — האט ער א פרעג געטון.

דער פאטער איז צוגעגאנגען צו איהם און מיט א מאדנעם שמייכעל געזאגט:

— ארנאלד! נו, וואס ביזטו אזא פערכמורעטער? איך בין געקומען דיר זאגען, אז... דארט, אין קאבינעט, האב איך... בלויז א שפאס געטון איבער דיר, געטריבען קאטאוועס...

און אז דער זוהן האט אויף איהם אויפגעהויבען זיינע פריידיג־צופינקעלטע אויגען, האט דער פאטער איילענדיג צוגעגעבען:

— געוויס, געוויס, האב חתונה מיט איטע'ן... כ'מיין מיט מערי'ן... אויב דו ליבסט זי...

קלאַנג-קינא **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירעז מיר

די וואַהנזינגנאַכט

די גרויסע דראַמע פון FOX

אין דער הויפּטראָלע: LORETTE YOUNG

היינט פּרעזענטירעז מיר **Zoo** אין

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע פון פּאַראַמאַונט און כראָניק פון P.A.T.

1000 אומזיסטע בילעטען
אויף שוויץ-בעדער

וועלען פערטיילט ווערען אין אדמיניסטראַציע פון
„נייעם פאָלקסבלאַט", פּיעטריקאָווער 21

ווילענדיג נאָכטון דעם ביישפּיל פון זייער אונפערגעסליכען פאָטער
הערש אפּעלבאַך ז"ל האָבען די קינדער בעשלאָסען ווי ביים לעבען פון זייער פאָטער נאָכצוטון זיין איידעלען טאַט-און צו שפּענדען

1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאַר אונבעמיטעלטע יודען

אַלעמען איז בעוואוסט, ווי שווער ס'קומט אָן דעם אָרימען יודען צו באַגריסען דעם יום-טוב פּסח, ווי שווער עס קומט אָן ביי היינטיגע ציים יעדע קלייניגקייט. איינע פון די הויפּט-זאַכען פאַר פּסח איז אויפצוזוימען די שטוב און אַליין זיך ברענגען אין אָרדנונג, וואָס ס'איז וויכטיג און געזונט, הן צוליב דער הייליגקייט פון יו"ט און הן צוליב היגיענישע טעמים.

די שוויץ-בעדער קאָנען גענומען ווערען דינסטאָג, ד. 27-טען מערץ ה. י. אַ גאַנצען טאָג פון 8 פריה ביז 6 אווענד

אין צענטראַל-באַד זאַכאַדניאַ 38

צו דעם צוועק האָבען די קינדער איבערגעגעבען אין רשות פון „נייעם פאָלקסבלאַט" 1000 בילעטען אויף שוויץ-בעדער און די בילעטען ווערען פון האַנערשטאָג, דעם 15-טען ביז'ן 26-טען מערץ פערטיילט אין דער אדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אין די שעה'ן פון 10 אַ זייגער ביז 3 נאָכמיטאָג.

בעמערקונג: די בעקומענע בילעטען גילטען נאָר דינסטאָג, דעם 27 מערץ, אין פאַל מען פערלירט די בילעטען זיינען זיי בילטונקס.

אַראָפּנעהמענדיג זיך אַ ביישפּיל פון די אייגענטימער פון צענטראַל-באַד (זאַכאַדניאַ 38), וואָס האָבען געשפּענדעט 1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאַר אָרימע יודען, האָט דער זייף-פאַבריקאַנט

ה. קאַנטאַראָוויטש זאַכאַדניאַ 35

געשפּענדעט פון זיין זייט

1000 שטיקלעך זייף

פאַר די יודען, וואָס וועלען דורך אונז בעקומען די אומזיסטע שוויץ-בעדער אין צענטראַל-באַד.

די 1000 שטיקלעך זייף האָט ה' קאַנטאַראָוויטש איבערגעגעבען אין רשות פון די אייגענטימער פון צענטראַל-באַד און ביים אַריינגעהן אין שוויץ-באַד, וועט יעדער, וואָס וועט האָבען אַן אומזיסטען בילעט, אויך בעקומען אַ שטיקעל זייף אומזיסט.

די שענסטע דרוק-אַרבייט ווערען אויסגעפירט אין דער דרוקעריי

בראַמבערג און בוים

פּילסודסקיעגאָ 55 (פראָנט)

ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קוויטאַנציעס, שטעמפּעל-באַנדעראָלען, עטיקעטען, חתונה-קאַרטען, וויזיט-קאַרטען, אַ. אַ. פּינקטליך און טאַניר אויסגעפירט

בּיליג און שעהן!!!
אהן שעדליכע מיטלען

וואַשט, פאַרבט און פּוצט אַנצוגען, מאַנטלען, קליידער, סוועטערס, קאָפּעלושען. אויך וועש און רעמט גאַרדינען

די יודישע

כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי

„עריקאַ"

2 מלינאַרסקאַ 2 (ביים ראָג בזשעזשינער).

פון 1.50 אַ פּאָר גאַרדינען, פון 4 זל. אַ פּאַלטאָ, פון 1.50 זל. אַ קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 זל. אַ סוועטער, 1.80 וואַשען און פּאַסאָנירען אַ קאַפּעלוש. 15 גר. אַ קראַגען, פון 50 גר. אַ אויבערהעמד.

שניידער-רעפּעראַציעס און פאַרבעריי אויף אָרט

שיימלעך
צו בעקומען
קערש,
סקווערנאַ 15

Dr.
Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָזי-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעהמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

Dr. med.
Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

לעכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצוציהען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

יאַטשקאָווסקי'ס פּאָפּולער-וויס. ביבליאָטעק
פאַר די לעזער פון
„נייעם פאָלקסבלאַט"
א גרויסע פּרייז-הנחה
דאָס בוך: **„דאָס געשלעכט-לעבען פון אונזער ציים"**
פון ד"ר מעד. איוואַן בלאָך צום פּרייז פון 2,25 זל. אַנשטאָט 5 זל.

— אינהאַלט —

אינהאַלט: 1) די עלעמענטען פון דער געשלעכטס-ליבע, 2) די ספּעציפישע ... [illegible]

די טעקסטען פראַגע און פערבונדענע מיט דער פראַגע ... [illegible]

דאָס בוך איז שוין צו בעקומען אין אדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט", פּיעטריקאָווער 21.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פּרייוע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט צוויי אָבער-מאַשינערס, צוויי אונטער-מאַשינערס, צוויי האַנד-גייהערס און אַן אויספּרעסער צו ערשטע סאָרט מענער-מאַגאַזין. פּאָלודניאָווע 42.
1125

פרויען און מענער ווערען געזוכט צו פערקויפען אויף ראַטעס אַ קאָלאָניאַל-אַרטיקעל פון ערשטען געברויך. גוטע פערדינסטען. „Altin", פּיעטרקאָווער 66, לינקע אָפיציגע, 2. איינגאַנג.

ס'איז נויטיג אַ שנעלע מאַשינערין מיט אַ מאַשין. צו ערפאַהרען פולנאָצנאַ 7 וואוינונג 28.
1128

אַ האַנד-שפּולערין ווערט פון זיין פּאָרט געזוכט נאָוואָ-טאַרגאָווע 10 (פּאָמאָרסקאַ), ביי שטעהן, רעכטע אָפיציגע, וו. 30.
1127

ערשטקלאַסיגע דאַמען-אַרבייטער בעשטעלט ווערען געזוכט. אַדרעס צו ערפאַהרען אין אדמיניסטראַציע.

לאָקאַלען

אַ גרויס שעהן בעלעבל מיט גרויסע וויטרינע אין אַ זעהר בעלעבטען צענטרום, פּאַסיג אויף אַלעם, צוזאַמען מיט אַ צימער און קיך איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען אין גדם. אונטער „פּאַסיק".

נאָכט-לעגער, ענגלישע שטיבלען וואָלבאָרסקאַ 19, זענדעל.
1126

פערשידענעם

Kupuję jedwab Rundmaszyny
Trauman, Warszawa, Nalewki 18/34

אוירען, נאָז און האַלז-קליניק
מיט בעטען פון
Dr.
Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אווענט.

Dr. med.
Ignacy Grynberg

ספּעצ. פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 17, טעל. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אווענט.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9 - 1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr.
S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

לעטשניצע „OMEGA"
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
גלובנאַ 9, טעל. 142-42
ס'ווערט אָנגענומען אויפ'ן אָרט, וויזיטען אין דער שטאָט. נאַכט-הילף, ערצטליכע אַנאַליזען. קוואַרץ-לאַמפּ, רענטגען, דיאַטערמיע.
בעראַטונג 3 זל.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעהמט אָן פּריוואַט
זגערזשער 1
(אמגאַנג אַלטער מאַרק 15)
טעל. 123-47. נעהמט אָן פון 6—8 אָוו.
לעטשניצע-פּרייזען.

Dr.
Szymon Grinberg
פּילסודסקעגאָ 55
טעל. 168-58
נעמט אָן פון 10 — 12 פרי און פון 4.30 — 6.30 אָווענד.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער, אַלערלײ קאַליקעס פון גוף, הויקערס אהן פיס און הענד.

ברוכלייענדע פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעלע גוטע אָרטאָפּעדישע היילבאַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעדישע היילאַנשטאַלט היילען שנעל און בעזונדערס זיכער דעם שוואַכען און פאַרשלעפּטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, ליימוגען (ביינשווינדזוכט) ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע היילאַפּאַראַטען און אָפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, קינסטליכע גליטער פיס און הענד. ווי אויך ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע באַנדאַזשען פאַר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציע.

זייט דעם 1-טען אָקטאָבער 1933 ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע היילאַנשטאַלט נור פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט / 30-יעהריגע פּראַקטיק און פולע גאַראַנטיע! ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

אכטונג

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.
ערמעסיגטע פּרייזען!

דאַנקזאָגונג.

דעם ה' ספּעציאַליסט י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) דריק איך אויס מיין הייסע דאַנקבאַרקייט פאַר איינהאַלטען מיר די זעהר שווערע ברוך-רופּטור. אַן ערך 25 יאָהר האָב איך געליטען פון שטענדיגע ווייטאָגען און היינט, אַ דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער אַרבייט.

איך בלייב איהם אויף אייביג הערצליך דאַנקבאַר.

(-) **Tema Rozenblum,** Brzeziny. (3)

מאָר'ן אינהאַלט און טער מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נ י ש ט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

פערזעלבען, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

אבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ — 1 דאָל.

נעקראָלאָגען 20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט) שפּאַלטען קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
מאָר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 3 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „
ווייטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Braustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman